Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2000–2001

27 728 Wijziging van de Wet op de expertisecentra, de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de invoering van een leerlinggebonden financiering en de vorming van regionale expertisecentra (regeling leerlinggebonden financiering)

Nr. 6

VERSLAG

Vastgesteld 30 juli 2001

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen[1], belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer van haar bevindingen als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de regering de gestelde vragen tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

[1] Samenstelling:
Leden: Van der Vlies, (SGP), Van de Camp (CDA), Van der Hoeven (CDA), voorzitter, Rabbae (GroenLinks), Lambrechts (D66), Dittrich (D66), Cornielje (VVD), De Vries (VVD), Dijksma (PvdA), Cherribi (VVD), Rehwinkel (PvdA), Visser-van Doorn (CDA), Wagenaar (PvdA), Belinfante (PvdA), ondervoorzitter, Kortram (PvdA), Ross-van Dorp (CDA), Hamer (PvdA), Nicolaï (VVD), Van Bommel (SP), Barth (PvdA), Halsema (GroenLinks), Örgü (VVD), Eurlings (CDA), Slob (ChristenUnie) en Van Splunter (VVD).
Plv. leden: Schimmel (D66), Mosterd (CDA), Atsma (CDA), Harrewijn (GroenLinks), Bakker (D66), Ravestein (D66), E. Meijer (VVD), Van Baalen (VVD), Valk (PvdA), Udo (VVD), Van der Hoek (PvdA), De Pater-van der Meer (CDA), De Cloe (PvdA), Gortzak (PvdA), Molenaar (PvdA), Cörüz (CDA), Spoelman (PvdA), Passtoors (VVD), Poppe (SP), Arib (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Rijpstra (VVD), Wijn (CDA), Stellingwerf (ChristenUnie) en Blok (VVD).

KST54968
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2001

Inhoudsopgave

A.	**Algemeen**	**3**
Advies Raad van State en Nader rapport		3
1.	**Achtergrond van het wetsvoorstel**	**6**
1.1	Inleiding	6
1.2	AMvB's	7
1.3	Uitgangspunten	9
2.	**Overzicht LGF**	14
2.1	Praktijktoetsing indicatiestelling	14
3.	**Overzicht maatregelen eerste fase van de leerling-gebonden financiering (2002–2005)**	**14**
4.	**Uitwerking maatregelen eerste fase LGF**	14
4.1	Keuzevrijheid ouders	14
4.2	Leerlinggebonden budget basisonderwijs	16
4.3	Leerlinggebonden budget voortgezet onderwijs	17
4.4	Ondersteuning basisonderwijs en voortgezet onderwijs	19
4.5	Relatie LGF-WSNS (Weer samen naar school)	20
4.6	Kerndoelen (V)SO	22
4.7	Handelingsplan	22
4.8	Leerrecht	22
5.	**Clusters en onderwijssoorten**	24
5.1	Cluster 1 (visueel gehandicapten)	24
5.2	Meervoudig gehandicapten	24
5.3	Regionale expertisecentra (REC's)	25
5.4	Nevenvestigingen	28
5.5	Verbrede toelating	28
5.6	Omzetting commissie van onderzoek naar commissie voor de begeleiding	29
5.7	Commissies voor de indicatiestelling	29
5.8	Landelijke indicatiecriteria	31
5.9	Landelijke commissie toezicht indicatiestelling (LCTI)	33
5.10	Herindicatie	33
6.	**Bekostiging leerlingen (V)SO**	34
7.	**Taak- en functiegebonden bekostiging (V)SO**	35
7.1	Inleiding	35
7.2	Plaatsen voor tijdelijke opvang	35
7.3	Preventieve ambulante begeleiding	36
7.4	Terugplaatsingbegeleiding	36
8.	**Evaluatie en de tweede fase**	**36**
9.	**Financiële hoofdlijnen**	**37**
10.	**Overig**	40
B.	**Artikelsgewijs**	**41**

A. ALGEMEEN

Advies Raad van State en Nader rapport

Naar aanleiding van het nader rapport hebben de leden van de PvdA-fractie enige vragen en opmerkingen. De Raad van State noemt de keuzevrijheid van ouders beperkt, onder meer omdat de commissie voor indicatiestelling een oordeel zou moeten geven over toelating tot een reguliere school. Terecht stelt de regering in het nader rapport dat het niet de bedoeling is dat die commissies een oordeel uitspreken over toelating tot de reguliere school. Niettemin is er aanleiding te denken dat de commissies van begeleiding op de REC's (Regionaal Expertise Centrum) wel degelijk een rol krijgen in de advisering over al dan niet toelaten en daarmee de keuzevrijheid van ouders kunnen beïnvloeden en aldus beperken. Welke rol spelen in dit opzicht de commissies van begeleiding?
De keuzevrijheid is beperkt voor ouders van kinderen die tot cluster 1 horen. Dat cluster is immers geheel uitgesloten van de systematiek van leerlinggebonden financiering (LGF). Waarom is niet gekozen voor het versterken van het individuele keuzerecht van ouders ook in dat cluster door hen de mogelijkheid te geven uit het systeem te stappen met toch een rugzak? Indien de tevredenheid onder ouders in cluster 1 inderdaad groot is, zal dat bij weinig ouders aanleiding geven te kiezen voor de rugzak en zal de introductie van die mogelijkheid toch geen problemen geven?
De keuzevrijheid lijkt verder te worden beperkt door de verplichting om een deel van het leerlinggebonden budget te herbesteden bij het expertisecentrum zonder de mogelijkheid daarop uitzonderingen toe te staan. De verplichte herbesteding geeft ouders en reguliere school minder vrijheid het budget af te stemmen op de behoeften van leerling en reguliere school. In de gezondheidszorg is het in handen stellen van de zorgvrager van een volledig compleet zorgbudget (na aftrek van 20 procent kapitaalslasten en overhead) geen bedreiging gebleken voor het instandhouden van kwaliteit en continuïteit van de instellingen in de gezondheidszorg.
Geldt voorts niet dat de keuzevrijheid verder wordt ingeperkt door het gegeven dat reguliere scholen, net als overigens speciale scholen, leerlingen kunnen weigeren?
De Raad van State merkt op dat reguliere scholen niet voldoende lijken te zijn toegerust om gehandicapte leerlingen op te vangen. Terecht stelt de regering in het nader rapport dat de huidige praktijk anders uitwijst. Grote aantallen gehandicapte leerlingen bezoeken reguliere scholen met aanvullende formatie en ambulante begeleiding. Kan nog eens een actueel overzicht worden gegeven van het aantal geïntegreerde leerlingen in het primair en in het voortgezet onderwijs? Kan daarbij ook zicht worden gegeven op eventuele regionale verschillen?
Onzeker is of het standaardbudget dat nu wordt uitgetrokken voor extra formatie en begeleiding toereikend is voor leerlingen die intensieve ondersteuning nodig hebben. Zijn er gegevens bekend over de redenen waarom basisscholen aangemelde leerlingen afwijzen of na verloop van tijd doorverwijzen naar speciale scholen en in hoeverre gebrek aan financiële ondersteuning daarbij een rol speelt?
Is duidelijk of reguliere scholen de ruimte krijgen om binnen het beschikbare budget voor extra financiën en ambulante begeleiding zodanig te schuiven dat het budget desgewenst helemaal kan worden omgezet in ondersteuning in de klas. Niet voor elke gehandicapte leerling is intensieve ambulante begeleiding nodig, terwijl wel grote behoefte is aan meer assistentie in de klas.
De Raad van State vreest verminderde efficiëntie in het onderwijs als gevolg van verruiming van mogelijkheden tot integratie en verlaagde bekostiging. Van verlaagde bekostiging lijkt geen sprake te zijn, integen-

deel. Kunt u niettemin nader ingaan op de verhouding tussen kwaliteit van het onderwijs en bekostiging? Kunt u een overzicht geven van de gemiddelde totaal uitgave per leerling, per schoolsoort (zmok, zmlk, mytyl/tyltyl, doven en blindenonderwijs, meervoudig gehandicapten, et cetera), afgezet tegen het gemiddelde bedrag per leerling in het regulier onderwijs en het gemiddelde bedrag per leerling in speciale basisscholen. Kan dat overzicht in guldens luiden, inclusief kapitaal- en overheadlasten?
Inspectierapporten geven aan dat speciaal onderwijs op belangrijke onderdelen verbetering behoeft. Kan de regering aangeven hoe vaak de inspectie de afgelopen jaren heeft gerapporteerd over het onderwijsaanbod in het voortgezet speciaal onderwijs (V)SO. Kunnen hier per onderwijssoort de bevindingen worden weergegeven?
Kunt u tevens aangeven of de expertisecentra concrete plannen ontwikkelen om de gewenste kwaliteitsverbeteringen tot stand te brengen en in welk tempo? Hoe zal de inspectie daar het komend schooljaar op toezien?
Op welke concrete punten zijn ontwikkelingsacties in gang gezet, die zouden moeten leiden tot betere onderwijskundige voorwaarden voor gehandicapte leerlingen in zowel reguliere als in speciale scholen?
Welke expertise brengen ambulante begeleiders in bij reguliere scholen, mede gezien de tekortkomingen die in genoemde inspectierapporten zijn gesignaleerd?
Uitgebreide voorlichting zal reguliere scholen informeren over de mogelijkheden van de leerlinggebonden financiering. In hoeverre kunnen reguliere scholen rekenen op nascholing die gericht is op adequate inpassing van gehandicapte leerlingen in de reguliere klas.
Zijn de initiële opleidingen van aankomende leerkrachten zodanig ingericht dat ze meer worden voorbereid op lesgeven in een klas waarin leerlingen met een handicap meedraaien?
Het wetsvoorstel kiest niet voor een ongeclausuleerd recht op toelating: Indien een school geen goed onderwijs aanbod kan realiseren kan de school een leerling weigeren. Voor niet gehandicapte leerlingen bestaat evenmin recht op ongeclausuleerde toelating, stelt de regering in het nader rapport. Het is toch zo dat openbare scholen nu alle leerlingen moeten accepteren? Volgt daaruit niet de verplichting dat openbare scholen in ieder geval de plicht hebben een zodanig onderwijs aanbod te ontwikkelen waarmee gehandicapte leerlingen in principe toegelaten kunnen worden? Kan uit de opmerkingen onder 2 worden begrepen dat het de bedoeling is het leerlinggebonden budget te besteden bij elk expertisecentrum dat reguliere school en ouders uitkiezen?
De REC's hebben tot taak slechts het inrichten en instandhouden van de commissie voor indicatiestelling en het coördineren van de ambulante begeleiding. Deze passage lijkt bedoeld als geruststelling voor diegenen die vrezen dat de onderwijsvrijheid wordt aangetast door de regionale samenwerking. Hoewel de PvdA-fractie regionale samenwerking zeker niet als beperking van de onderwijsvrijheid kan zien, is er bij deze fractie wel vrees voor te geringe kwaliteitsverbetering indien de REC's slechts ambulante begeleiding coördineren en commissies voor indicatiestelling in stand houden. Hoe verhoudt zich dat tot de passages in het nader rapport waarin wordt verwezen naar de huidige tekortschietende kwaliteit van het speciaal onderwijs zoals blijkt uit inspectierapporten en de taak die REC's krijgen bij de verbetering van de kwaliteit?
Hoe verhoudt zich de maximale vrijheid om binnen expertisecentra al dan niet intensief samen te werken met de eerdere constatering dat het huidige aanbod van het speciaal onderwijs bestaat uit een groot aantal kleine scholen die zijn verdeeld over veel soorten binnen een sterk ongelijke regionale spreiding? Hoe kan worden gegarandeerd dat de verlangde bovenschoolse samenwerking overal leidt tot inhoudelijke versterking van het onderwijs aanbod, zeker daar waar afzonderlijke scholen kiezen voor een minimale samenwerking binnen een REC?
Een vrijwel dekkend netwerk van REC's is tot stand gekomen. Waar zijn nu

nog gaten te bespeuren? In hoeverre sluiten de REC grenzen aan op elkaar in elk van de vier clusters? Zijn de REC-regio's in de vier clusters gelijk? Zo nee, waarom niet? Kan worden aangegeven of de REC-grenzen overal samenvallen met de grenzen van WSNS-samenwerkingsverbanden. Indien dat niet het geval blijkt, waarom is dat niet nagestreefd?
De Raad van State adviseert een taakverwaarlozingsregeling op te nemen met betrekking tot de landelijke commissie toezicht indicatiestelling (LCTI). De leden van de PvdA-fractie gaan er vanuit dat de LCTI inderdaad de taken goed zal vervullen. Regelingen om dat te voorkomen zijn er altijd voor het theoretische geval dat het zich toch voordoet, hoe ondenkbaar zulke situaties ook zouden zijn. Kunt u nog eens dieper ingaan op dit punt? Kunt u nader ingaan op het advies van de Raad van State om een aantal onderwerpen niet in een AMvB te regelen maar in de instellingswet zelf op te nemen?
De leden van de PvdA-fractie vragen de regering dieper in te gaan op het bezwaar van de Raad van State om de LCTI niet te belasten met een adviesmogelijkheid bij bezwaarschriften? Het LCTI houdt toezicht op de normen en kan juist vanuit die positie oordelen of de normen juist worden toegepast. Dat pleit er toch voor om ook in individuele gevallen waarbij dispuut is over de toepassing ervan, de LCTI te laten adviseren. De oplossing die nu voorligt, namelijk dat in geval van bezwaarschriften een commissie adviseert, roept vele vragen op. Zijn de adviezen van de commissie bindend? Hou verhouden de bezwaarschriftencommissies zich tot het LCTI? Kunt u nader uiteenzetten wat de bevoegdheden zijn van deze commissies, hoe de samenstelling zal zijn? Hoe onafhankelijk van de REC's zullen de commissies opereren? Wat is de status van de uitspraken van deze commissies? Wordt hier een structuur neergelegd die dubbelt met de LCTI?
Een belangrijke doelstelling van het beleid is te komen tot een evenwichtige spreiding van het (V)SO. Vandaar dat is gekozen voor de mogelijkheid nevenvestigingen toe te laten en verbrede toelating. Ligt het in het kader van dit wetsvoorstel niet voor de hand om actief te stimuleren dat nevenvestigingen direct worden gekoppeld worden aan reguliere scholen zoals bijvoorbeeld in Almere gebeurt. Thuisnabij onderwijs wordt op die manier immers het beste benaderd. De ervaring leert dat integratie van gehandicapte leerlingen beter tot stand komt in regio's waar geen uitgebreid aanbod van (V)SO bestaat. Het aanbod schept vaak de vraag.

De Raad van State beveelt aan om het wetsvoorstel aan te vullen met richtlijnen voor de samenstelling van het REC of van zijn organen, de vertegenwoordiging van de bevoegde gezagsorganen van de aangesloten scholen daarin, de besluitvorming en de verhouding met de commissie voor de indicatiestelling. Kan de regering, zo vragen de leden van de VVD-fractie, aangeven hoe men bijvoorbeeld tot een oplossing komt bij onenigheid in een REC als enkele scholen al hun bevoegd gezag in het bestuur van het REC hebben ondergebracht en de overige scholen nog een zelfstandig bevoegd gezag hebben.

De leden van de D66-fractie voelen mee met het volgende citaat in het advies van de Raad van State: «Het speciaal onderwijs dreigt minder efficiënt te worden en met een proportioneel verlaagde bekostiging te moeten werken indien leerlingen met een handicap in merkbare aantallen naar het regulier onderwijs overstappen. Het rendement van de concentratie van de aandacht en inzet van gespecialiseerd personeel neemt af, als dit mede moet worden ingezet voor de begeleiding van gehandicapte leerlingen in het regulier onderwijs. Het regulier onderwijs moet leerlingen opvangen die een ander soort aanpak nodig hebben dan de andere leerlingen. Ook bij de beste ambulante begeleiding, zal dit een extra beroep betekenen op de aandacht en vaardigheden van de leraren. De kosten daarvan zullen of disproportioneel zijn of tekortschieten» (27 728A,

bladzijde 2). De leden vragen in dit verband welke lessen zijn geleerd van de problemen met het lopende WSNS-traject als het gaat over behoud van expertise en over ambulante begeleiding op de reguliere scholen.
De regering geeft in antwoord op de Raad van State aan dat uit evaluatie-onderzoek blijkt dat basisscholen de plaatsing van een gehandicapte leerling niet ervaren als een belasting waar zij niet op berekend zijn. De leden willen weten of er kwantitatief en kwalitatief onderzoek bestaat naar de ervaringen van docenten, ouders en leerlingen na opname van deze leerling in een reguliere groep. In welke mate is het een succes?
In de memorie van toelichting staat dat voorlopig alleen in de eerste fase een vast gedeelte van de rugzak verplicht wordt besteed bij de scholen voor speciaal onderwijs t.b.v ambulante begeleiding. In de tweede fase kan deze verplichting komen te vervallen. Wat kunnen de gevolgen hiervan zijn en waarom wordt hier op voorhand al zo'n uitspraak over gedaan, zo vragen de leden van de D66-fractie zich af.

1. Achtergrond van het wetsvoorstel

1.1 Inleiding

De leden van de PvdA-fractie zijn verheugd dat het wetsvoorstel naar de Kamer is gezonden hoewel het later is dan aanvankelijk bedoeld. Er is grote behoefte aan het wetsvoorstel. Deze leden beschouwen het als een voorstel dat een gegroeide en gewenste praktijk op Nederlandse scholen faciliteert, dat is bedoeld om de integratie van kinderen met een handicap te bevorderen en de keuzevrijheid van ouders te versterken. Daarnaast is het de bedoeling de kwaliteit van het onderwijs aan gehandicapte kinderen verder te verbeteren. Die doelstellingen zijn uitermate belangrijk. Het wetsvoorstel is de neerslag van langdurig overleg met het onderwijsveld. De voortgang is enkele malen met de Kamer besproken. De lange aanloop heeft niet kunnen verhinderen dat de beleidsvoornemens zoals neergelegd in het wetsvoorstel op enkele essentiële punten te weinig lijken uitgewerkt.

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. Een belangrijk doel van het wetsvoorstel is het vergroten van de keuzevrijheid van de ouders. De vraag is in hoeverre dit wetsvoorstel nu, ten opzichte van de huidige situatie, daadwerkelijk een substantiële bijdrage levert aan het vergroten van de keuzevrijheid van ouders. Kan de regering dit nader expliciteren?

De leden van de CDA-fractie hebben met teleurstelling kennisgenomen van het thans voorliggende wetsvoorstel. In het recente verleden hebben deze leden reeds aangegeven de doelstellingen van de leerlinggebonden financiering te onderschrijven. Hieraan hebben de leden van de CDA-fractie echter wel voorwaarden verbonden die naar het idee van de leden in het voorliggende wetsvoorstel onvoldoende zijn terug te vinden. Er leeft bij hen dan ook een veelheid aan vragen en opmerkingen. Dit wordt nog versterkt door het grote aantal AMvB's, waarin de uitwerking van het voorliggende wetsvoorstel plaats moet vinden.
Bovendien vinden de leden dat de regering onvoldoende ingaat op de kritiek van de Raad van State als het gaat om het waarborgen van de vrijheid van onderwijs in relatie tot de regionale organisatie van de REC's. Kan de regering in aanvulling hierop in de wet meer duidelijkheid bieden over de wijze van besluitvorming in de REC en de verhouding met de commissie voor indicatiestelling?

De leden van de fractie van D66 hebben met bezorgdheid kennisgenomen van het wetsvoorstel dat de invoering van leerlinggebonden financiering regelt en de vorming van regionale expertisecentra. De leden van de

fractie van D66 onderschrijven de doelstelling van het wetsvoorstel, namelijk dat waar mogelijk gehandicapte kinderen en jongeren met hun ouders moeten kunnen kiezen voor regulier onderwijs dichtbij huis. De bezorgdheid van de leden komt voort uit een aantal zaken.
Ten eerste de grote onduidelijkheid die blijft bestaan ten aanzien van alles wat nog in AMvB's en ministeriële regelingen geregeld gaat worden. Verder de administratieve last en bureaucratie voor de scholen die op basis van een kleine 20 AMvB's moeten werken. De bezorgdheid komt ook voort uit de onduidelijkheid over de effectiviteit van de objectieve indicatiestelling, die zich wat D66 betreft vooraf eerst bewezen zal moeten hebben (zoals we in het overleg van april jongstleden reeds hebben gemeld) voordat tot wetgeving kan worden overgegaan. Een ander punt is de twijfel over de toerusting van de reguliere scholen, wat nog versterkt wordt door de arbeidsmarktomstandigheden. Essentieel is ook de onzekerheid of de rugzak wel gevuld is met voldoende ondersteuning en begeleiding die niet ten koste mag gaan van de begeleiding van de overige kinderen in een groep/klas. En «last but not least» een afdoende bekostiging van de taken en de functies van de REC's.
Wat kan het LGF-traject overigens betekenen voor het opheffen van de wachtlijsten voor speciaal onderwijs, iets dat volgens de leden van de D66-fractie de allerhoogste prioriteit dient te krijgen. Zij vinden het onbestaanbaar dat er in ons land leerplichtige leerlingen maandenlang thuis moeten wachten op onderwijs of leerlingen niet op de voor hen meest geschikte plek terechtkunnen. En helemaal omdat het ook juist die kinderen treft die extra gebaat zijn bij onderwijs en specialistische aandacht.

De leden van de SP-fractie nemen met teleurstelling kennis van het wetsvoorstel Leerlinggebonden Financiering. Zij zijn van het begin af aan tegen de rugzak als financieringssysteem geweest omdat zij van mening zijn dat de gebruiker daarmee aan zijn lot wordt overgelaten. De leden van de SP-fractie zijn van oordeel dat de overheid te allen tijde verantwoordelijk is voor een deugdelijke financiering van alle leerlingen.

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben kennisgenomen van onderhavig wetsvoorstel. Dit voorstel maakt de integratie van leerlingen met een handicap in het reguliere onderwijs mogelijk. Tevens vergroot het de vrijheid van ouders om een keuze te maken tussen een school voor speciaal onderwijs of een reguliere school. De leden van de fractie van de ChristenUnie staan positief tegenover deze doelen.

De leden van de SGP-fractie hebben met de nodige reserve kennis genomen van het wetsvoorstel betreffende de eerste fase van de regeling inzake de leerlinggebonden financiering. Zij staan sympathiek ten opzichte van de doelstelling van het voorliggende wetsvoorstel, maar hebben op belangrijke onderdelen moeite met de voorstellen over de wijze waarop die doelstelling naar het oordeel van de regering moet worden bereikt.
De leden van de SGP-fractie herinneren zich dat de regeling inzake de leerlinggebonden financiering diverse keren is uitgesteld. Zij hebben daar steeds mee ingestemd, omdat zij het van groot belang vinden dat er voor zo'n fundamentele operatie als de aanpassing van de structuur van het speciaal onderwijs zoveel mogelijk draagvlak moet worden gevonden. Intensief en daarmee tijdrovend overleg is daarvoor noodzakelijk.

1.2 AMvB's

De uitwerking van het wetsvoorstel volgt deels in enkele aangekondigde AMvB's. De leden van de PvdA-fractie merken op dat op dit moment niet duidelijk is welke keuzes bij die uitwerking op dit moment worden overwogen of zullen worden ingebracht in het overleg met het onderwijsveld.

Bij enkele kwesties wordt de richting van beleidsvoornemens niet precies duidelijk, maar moet evaluatie tijdens de eerste fase Leerlinggebonden financiering (LGF) duidelijkheid brengen. De leden van de PvdA-fractie missen op enkele concrete punten richtinggevende keuzes en zullen daar in deze inbreng nader op terugkomen.

Om een goed oordeel te kunnen geven over deze wet hebben de leden van de VVD-fractie meer inzicht nodig over de inhoud van de AMvB's. Kan de regering aangeven wanneer de AMvB's gereed zijn en welke worden voorgehangen aan de Kamer. Kan de regering op hoofdlijnen aangeven wat de inhoud is van deze AMvB's?

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat door het grote aantal AMvB's, waarin de uitwerking van het voorliggende wetsvoorstel nog moet plaatsvinden op dit moment te veel onduidelijk blijft. Ook zij vragen of de regering kan aangeven wanneer de AMvB's gereed zijn en welke worden voorgehangen aan de Kamer.

De leden van de D66-fractie vinden dat er te vaak, en op erg wezenlijke onderdelen verwezen wordt naar nog te ontwikkelen AMvB's (19 keer, waaronder uitwerkingen inzake de indicatiecriteria, de procedures, de vorming van REC's en bekostigingsregelingen). Waarom zijn al die AmvB's nodig? De leden van de D66-fractie willen geen 19 AMvB's op scholen afsturen. Eén of twee moet genoeg zijn.
Aangezien de beoogde invoeringsdatum voor de eerste fase al dichtbij is, namelijk 1 augustus 2002, willen de leden weten of er al concept-AMvB's voorhanden zijn. Kan de regering aangeven wanneer elk van de aangekondigde AMvB's klaar is en welke worden voorgehangen aan de Kamer? Waarom is op een groot aantal punten al begonnen met ontwikkelingsactiviteiten in verband met de invoering van de wettelijke regeling al voordat deze regeling besproken is met de Kamer laat staan tot wet is verheven? (zie nader rapport 27 728A, bladzijde 4) Welke activiteiten zijn dit precies? Voorziet de regering dat 1 augustus 2002 te krap wordt?
De leden van de fractie zijn verder nog benieuwd wanneer en hoe de uitwerking van de leerlinggebonden financiering voor het voortgezet onderwijs verder tot stand zal komen? Klopt het dat in dit wetsvoorstel de ambulante begeleiding zich beperkt tot het basisonderwijs? Zo ja, waarom is dat zo?

Kan worden aangegeven wanneer de AMvB's gereed zijn en welke AMvB's worden voorgehangen aan de Kamer, zo vragen de leden van de SP-fractie.

Op dit moment is er geen duidelijkheid over de uiteindelijke inhoud van de regeling inzake leerlinggebonden financiering, zo merken de leden van de ChristenUnie op. Een groot aantal onderdelen van het wetsvoorstel moet namelijk uitgewerkt worden in AMvB's. Deze AMvB's zijn op dit moment niet bij de Kamer bekend. De leden van de fractie ChristenUnie achten kennis van deze Amvb's zeer gewenst, omdat zij anders niet in staat zijn een afgewogen oordeel te vellen over dit wetsvoorstel. Zij vinden het vooral van belang om op de hoogte te zijn van de inhoud van de AMvB's waarin de bekostingswijzen worden geregeld. Ditzelfde geldt voor de AMvB waarin de indicatiecriteria vastgesteld worden. De inhoud van deze laatste AMvB hangt overigens ook mede af van de resultaten van het tweede proeftraject voor de indicatiestelling. Op welke termijn zijn deze resultaten te verwachten, zo willen de leden van de fractie van de ChristenUnie weten.

De leden van de SGP-fractie constateren dat een aanzienlijk deel van de regelgeving inzake de leerlinggebonden financiering nog nader moet worden uitgewerkt in algemene maatregelen van bestuur. Dit betreft ook onderwerpen die voor het beoordelen van de eerste fase van de regelgeving inzake de leerlinggebonden financiering van groot belang zijn. Daarbij gaat het onder meer om de algemene maatregelen van bestuur inzake de indicatiecriteria, de vorming van regionale expertisecentra en de omvang van het leerlinggebonden budget. Vanwege het belang van deze regelingen vragen de leden van de SGP-fractie de aangekondigde algemene maatregelen van bestuur in concept op een zodanig tijdstip aan de Kamer te doen toekomen dat deze kunnen worden betrokken bij de behandeling van het wetsvoorstel en dat ook de betrokken onderwijsgeledingen nog voldoende gelegenheid hebben om hun commentaar op de conceptteksten van de algemene maatregelen van bestuur ruimschoots voor de plenaire behandeling van het wetsvoorstel aan de Kamer kenbaar te maken. De leden van de SGP-fractie vragen aansluitend wanneer de algemene maatregelen van bestuur naar verwachting gereed zullen zijn en in hoeverre deze in aanmerking komen voor een voorhangprocedure bij de Kamer.
De leden van de SGP-fractie betreuren dat er nog steeds geen duidelijkheid is over de hoofdlijnen van met name de bestuurlijke vormgeving in de tweede fase van de regelgeving inzake de leerlinggebonden financiering. Zij dringen er bij de regering op aan om deze duidelijkheid alsnog te verstrekken. In het kader van de vorming van regionale expertisecentra komen zij nader op dit thema terug.

1.3 Uitgangspunten

Emancipatie en integratie van mensen met een handicap is een belangrijke doelstelling in het beleid van de rijksoverheid, zo merken de leden van de PvdA-fractie op. Kan de conclusie worden getrokken dat emancipatie en integratie van gehandicapte leerlingen een belangrijke doelstelling van het onderwijsbeleid is?
Hoe wordt integratie bevorderd, anders dan door het bieden van keuzevrijheid van ouders? Het bieden van keuzevrijheid aan ouders biedt meer mogelijkheid voor integratie van gehandicapte leerlingen, maar is op zichzelf geen uiting van de wil van de regering om tot meer integratie te komen.
In hoeverre is integratie niet alleen vanuit sociaal oogpunt wenselijk, maar geeft het in omstandigheden ook betere onderwijsresultaten? In dit verband is het onderzoek van de universiteit van Portsmouth (prof. S. Buckley) van belang. Uit dat onderzoek, waarvan de voorlopige resultaten eerder in een brief aan de Kamer door de regering van een korte eerste reactie zijn voorzien, blijkt dat integratief onderwijs voor leerlingen met het Syndroom van Down significant betere leerresultaten geeft. In genoemde brief heeft de staatssecretaris dat erkend en er bij opgemerkt dat het verschil wellicht mede is toe te schrijven aan andere inzet van financiële middelen. Als dat zo is, tot welke gevolgen leiden die beide constateringen dan voor het Nederlandse beleid? Moet dan de vraag onder ogen worden gezien of integratie met gerichte inzet van financiële middelen in de vorm van assistentie in de klas sterker moet worden bevorderd omdat het betere leerresultaten geeft voor verstandelijk gehandicapte kinderen?
Welke wegen wil de regering bewandelen om verdere integratie te bewerkstelligen? Kan het wetsvoorstel gelijke behandeling gehandicapten, dat in concept gereed is, hier een bijdrage aanleveren? Is er voor gekozen in dat wetsvoorstel de gelijke behandeling van gehandicapte studenten en leerlingen uit te strekken naar het hele onderwijsterrein in plaats van alleen het beroepsonderwijs zoals de Europese richtlijn minimaal voorschrijft? Zo nee, waarom niet?

Is overigens duidelijk wat de gevolgen zijn van uitvoering van de Europese richtlijn voor gelijke behandeling gehandicapten voor de aanpassing van schoolgebouwen indien gehandicapte leerlingen meer toegang krijgen tot regulier onderwijs. Kan een niet-aangepast schoolgebouw reden zijn voor een schoolbestuur om een gehandicapte leerling niet toe te laten?
In hoeverre wordt het aanbod aan AWBZ-zorg afgestemd op integratie in het reguliere onderwijs? Kan lijfgebonden zorg verleend worden op school, gefinancierd vanuit de AWBZ?
Kunnen persoonsgebonden budgetten uit de zorg worden ingezet op reguliere scholen?
Met name ouders, meldt de memorie van toelichting, wensen integratie van kinderen in reguliere scholen. Is die wens ook aanwezig bij de scholen voor speciaal onderwijs of de scholen voor regulier onderwijs?
De leden van de PvdA-fractie hebben reserves bij de stellige mening dat altijd een scheiding zou moeten bestaan tussen de WSNS-populatie en overige gehandicapte leerlingen. De populatie mag klein zijn en de noodzaak van specifieke expertise groot, dat wil toch niet zeggen dat er ook een scheiding moet blijven in de financieringsstructuur en een scheiding in kennisopbouw. Juist de veelheid aan schoolsoorten in het speciaal onderwijs vraagt om een bundeling van kennis. Is een logische volgende stap niet juist dat de clusters 1 tot en met 4 op termijn meer samenwerken en dat direct wordt begonnen met samenwerking met de WSNS-verbanden?
Vereist het op termijn toewerken naar functionele indicatiestelling en bijbehorende financiële gevolgen niet juist dat grenzen wegvallen?
Is bij de indeling in clusters rekening gehouden met de wens op termijn samenwerking tot stand te brengen tussen de clusters 1 tot en met 4?
Waarom biedt de schaal van samenwerking zoals die in de praktijk tot stand is gekomen een gunstige basis om tot vernieuwing te komen? Is dat louter omdat deze samenwerking in de praktijk is ontstaan of zijn er gegevens waaruit blijkt dat de samenwerking precies zo moet zijn en niet groter of kleiner?
De indicatiestelling volgt vooralsnog de huidige indeling in schoolsoorten. Op termijn kan worden gekomen tot meer functionele indicatiestelling. Nu zou er nog te weinig empirisch materiaal zijn voor een stelsel van functionele indicatiestelling. Empirisch materiaal zal inderdaad in Nederland niet beschikbaar zijn, omdat hier geen functionele indicatiestelling bestaat. In hoeverre is op het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen kennis aanwezig over functionele indicatiestellingsystemen in andere landen en de mogelijkheid om daarbinnen te werken met methodieken die een ongewenste aanzuigende werking voorkomen? Kan de regering een overzicht geven, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.
De afstemming van indicatiecriteria met zorg en speciaal onderwijs is nodig om onnodige «dubbele» procedures en uiteenlopende uitkomsten te vermijden. Gezien het feit dat in de gehandicaptenzorg de indicatiestelling nog in ontwikkeling is en ook daar wordt gewerkt aan landelijk objectieve criteria, is de vermelding dat uitgegaan wordt van internationale classificatiesystemen (zoals ICIDH) summier. Is dit een systeem voor medische classificatie of een systeem waarbij vormen van ondersteuning worden geïndiceerd, afhankelijk van medische indeling?
Voor kinderen met zwaardere handicaps zal het recht op onderwijs worden gerealiseerd. Voor deze groep zal door middel van projecten samenwerking tussen onderwijs en zorg worden bevorderd. Hoe ziet de financiële afstemming van deze samenwerking eruit. Welk ministerie draagt welk deel bij aan de financiering van de gecombineerde zorg-onderwijstrajecten? Hoeveel kinderen nemen inmiddels deel aan de projecten?
Het recht op onderwijs is nu niet voor al deze kinderen geëffectueerd. Kan voor ouders die kiezen voor onderwijs voor hun kind met een ernstigere

handicap, de verzekering komen dat onderwijs wordt geboden? In welk jaar verwacht de regering voor alle kinderen onderwijs te hebben gerealiseerd?
In het wetsvoorstel en in het overleg met het georganiseerde onderwijsveld missen de leden van de PvdA-fractie aandacht voor expertiseontwikkeling binnen het regulier onderwijs. Het speciaal onderwijs krijgt veel aandacht, vanwege REC-vorming en kwaliteitsverbetering. De veronderstelling is dat het (V)SO kennis in huis heeft waarop reguliere scholen een beroep kunnen doen. Die opvatting lijkt te miskennen dat het de vraag is of het speciaal onderwijs voldoende kennis in huis heeft (gezien de inspectierapportages) en dat inmiddels in het regulier onderwijs veel ervaring en kennis is opgebouwd over integratief onderwijs. Kan worden erkend dat sprake kan zijn van tweerichtingsverkeer tussen de kennis in het speciaal onderwijs en de kennis in het regulier onderwijs? Hoe wordt dat tweerichtingsverkeer gefaciliteerd?
Kan de regering ingaan op de ervaringen bij de stichting Gewoon Anders te Almere, waar op grond van een afgesloten convenant op wezenlijke punten anders wordt gewerkt? Er zijn geen 4 clusters, er wordt intensief samengewerkt tussen Gewoon Anders en de besturen van reguliere scholen, en er is een wezenlijk ander bekostigingsysteem. Hoe wordt voorzien in een aparte status voor Almere?
Welke maatstaven zullen bij de evaluatie van de ervaringen in de eerste fase worden gehanteerd? Wanneer acht de regering de integratie in voldoende mate geslaagd? Welk uitgangspunt geldt bij de vraag of de indicatiestelling voldoende betrouwbaar is? Geldt daarbij als voorwaarde dat de groei van het aandeel geïndiceerde leerlingen niet door mag zetten? Is er bereidheid bij de evaluatie de vraag op te nemen in hoeverre de standaardregels van de Verenigde Naties voor gehandicapten in het Nederlandse onderwijssysteem worden toegepast?
Waarom is ervoor gekozen om REA (Wet op de (re)integratie arbeidsgehandicapten)-voorzieningen onderdeel te laten zijn van LGF? Wanneer is bekend wat de gevolgen zijn van de LGF op verstrekking van REA-voorzieningen? Wordt overwogen de voorwaarden voor verstrekking van REA-voorzieningen te veranderen voor zover ze betrekking hebben op aanpassingen in het onderwijs, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Stel dat een school voor regulier onderwijs reeds eerder een rugzakleerling heeft toegelaten, kan het dan nog een tweede rugzakleerling weigeren? Is te verwachten dat de wetgeving inzake leerlinggebonden financiering in dat opzicht beroepszaken zal opleveren, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

Indien een gemiddeld aantal van 10 scholen in een REC een gunstige schaal biedt om tot vernieuwing van het onderwijs te komen, en dit in de ogen van de regering dus een gewenste schaalomvang is, hoe beoordeelt zij dan de grote schaalomvang in onder andere het noorden en zuiden van het land? De leden van de CDA-fractie zijn van opvatting dat een dergelijk groot REC niet bevorderlijk is voor de interactie en afstemming tussen de scholen en tevens kan de reistijd voor kinderen van huis naar school bijzonder lang zijn. Is de regering niet met deze leden van oordeel dat het verplicht stellen van het participeren van een school voor VSO binnen een REC kan leiden tot zeer problematische situaties? Zou het niet wenselijker zijn deze verplichting te laten vervallen? In het wetsvoorstel staat dat de minister mag afwijken in bijzondere omstandigheden. Welke zijn dat? De CDA-fractie is voorstander van enige souplesse in de vormgeving van de REC's, zeker als gewaarborgd is dat alle kinderen binnen het REC worden opgevangen.
Daarnaast zijn er op diverse plaatsen al verregaande vormen van samenwerking. Hoe is de regering van plan daarmee om te gaan? Is zij het met de leden van de CDA-fractie eens dat het daarbij gaat om de inhoud en

dat niet de structuur leidend moet zijn? Zijn er in bijzondere gevallen mogelijkheden tot clusteroverschrijdende initiatieven, zoals bijvoorbeeld in Haarlem? Op welke wijze? Hoe kan recht gedaan worden aan de keus van de ouders voor een bepaalde denominatie en dus wellicht voor een ander REC dan het gebied waarin men woont? Kan dat en hoe dan? Waarom kan een school slechts aan één REC deelnemen? Ook als bij de school sprake is van zeer specifieke deskundigheid?
De regering zegt in de volgende fase te willen komen tot een indicatiestelling die niet meer uitgaat van de bestaande onderwijssoorten, maar vertrekt vanuit de aard van de handicap en de daaruit voortvloeiende onderwijsbeperking van het kind. Kan de regering inzichtelijk maken op welke wijze de indicatiestelling dan zal gaan verschillen van de nu voorgestelde? Is de handicap en de daaruit voortvloeiende onderwijsbeperking momenteel niet van invloed op de indicatiestelling? De leden van de CDA-fractie vragen wat de gevolgen van een volledig ander vertrekpunt bij indicatiestelling kunnen en zullen zijn voor de aangesloten scholen en voor de op dat moment reeds geindiceerde en geplaatste leerlingen. Deze leden achten het voor de hand liggend dat bij onzekerheid over de toekomst van de indicatiestelling onrust bij ouders, leerlingen en scholen kan optreden en vraagt de regering aan te geven in welk tijdpad hier gedacht wordt en of zij kan aangeven waarom gestaffelde indicering dermate wenselijk geacht wordt dat zij reeds nu aangeeft dat dit een volgende stap in de ontwikkeling zal zijn.
De regering geeft aan dat een goede indicatiestelling voor de aanvragers van belang is om in de toekomst een aanzuigende werking op leerlinggebonden financiering te voorkomen. Ook de leden van de CDA-fractie vinden een goede en zorgvuldige indicatiestelling van het grootste belang. Zij vragen echter of de regering met haar opmerking over een ongewenste aanzuigende werking bedoelt dat deze zich op dit moment reeds voordoet en dat dit komt door onzuivere indicatiestelling. Is zij inderdaad die mening toegedaan dan stellen deze leden het op prijs dit toegelicht te zien.
De leden van de CDA-fractie lezen dat voor kinderen met zwaardere handicaps, die nu vaak geen onderwijs genieten, het recht op onderwijs gerealiseerd zal worden. Deze leden vragen of dit recht reeds in de eerste fase gerealiseerd zal worden en of, en zo ja wanneer, een sluitend aanbod van dergelijk onderwijs gerealiseerd zal zijn. Welke maatregelen en kosten zijn hiermee gemoeid? Het is de leden van de CDA-fractie niet duidelijk of het de bedoeling is dat ieder kind, ongeacht de aard van de handicap, recht zal hebben op onderwijs en zij vragen tevens aan de regering uiteen te zetten hoe het komt dat deze kinderen op dit moment geen onderwijs krijgen. Deze leden wijzen de regering op het feit dat nu reeds problemen zijn met het vinden van goed geschoolde leerkrachten en kwalitatief goede en voldoende ruimte voor kinderen met een zware handicap en zij vragen of deze problemen op korte termijn het hoofd geboden zullen worden. Is over de consequenties van dit beleidsvoornemen voor schoolgebouwen reeds contact geweest met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties? En in hoeverre zijn de bewindspersonen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport reeds betrokken bij de in dit geval belangrijke afstemming tussen onderwijs en zorg? Zijn er al resultaten van besprekingen te melden?
De leden van de CDA-fractie krijgen graag een nadere toelichting op de mogelijke verstrekking van materiële voorzieningen op grond van de wet REA. Welke herijking tussen de voorzieningen voor leerlingen respectievelijke werknemers wordt hier beoogd?
Bovenstaande samenvattend merken de leden op dat aan de eis van de CDA-fractie dat een rugzakje pas wettelijk mogelijk gemaakt kan worden indien de indicatiestelling qua inhoud en procedure zorgvuldig kan geschieden, niet tegemoet is gekomen. Zelfs wordt de wijze van indiceren in de eerste fase van wetgeving direct ter discussie gesteld en spreekt de

regering de wens uit om uiteindelijk te komen tot gestaffelde indicering, een wijze van indiceren waarover nog geen enkel inhoudelijk oordeel gegeven is door de fracties in eerder overleg. Ook lijkt het leerrecht voor zwaar gehandicapten meer een wens dan een duidelijk uitgewerkt voornemen. Er bestaat geen enkel zicht op hoe dit «recht» geeffectueerd kan worden en wat de realisering hiervan aan kosten en inspanning met zich mee zal brengen. Of er überhaupt een tweede fase komt is nog onzeker omdat aan de meest fundamentele voorwaarden om tot het slagen van de eerste fase te komen nog allerminst voldaan is. De overgang naar een tweede fase hangt af van de mate waarin de integratie in het regulier onderwijs slaagt, de systematiek van indicatiestelling recht doet aan de onderwijsproblemen die de leerlingen hebben en tevens voldoende beheersbaar blijkt en de mate waarin de REC's er in slagen om de vernieuwing van het onderwijs en de ambulante begeleiding vorm te geven. Nergens staan eisen vermeld die de mate waarin dit gerealiseerd moet worden nader concretiseren. Voor de leden van de CDA-fractie staat voorop dat er geen twijfel mag bestaan over de zorgvuldigheid van indicering en de slaagkans van de integratie in het regulier onderwijs. Hierover bestaat echter geen duidelijkheid en dus lijkt de haalbaarheid van de primaire doelstellingen aan grote twijfel onderhevig.

De leden van de D66-fractie maken zich zorgen over een aantal passages uit de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel: «Naast het belang van eenvoudige en toegankelijke procedures in de indicatiestelling voor de aanvragers staat overigens het belang van een goede beheersing van de indicatiestelling om ongewenste aanzuigende werking in de toekenning van LGF te voorkomen» (blz. 4).
«Naar verwachting zijn de LGF-indicatiecriteria strikter dan de toelatingscriteria die de scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs nu in de regel hanteren. De middelen die vrijvallen doordat minder leerlingen geïndiceerd worden, kunnen mede worden ingezet ten behoeve van de financiering van taken en functies» (blz. 20).
Op bladzijde 23 wordt aangegeven dat er sprake is van een open einde financiering wat betreft de geïndiceerde leerlingen. Tegelijkertijd wordt gezegd: «De criteria voor indicatiestelling zullen zodanig worden vastgesteld dat er sprake zal zijn van een beheersbare ontwikkeling in aantallen geïndiceerde leerlingen.» De leden waren in eerste instantie tevreden te vernemen dat er sprake zou zijn van een open einde financiering. Zij gingen ervan uit dat dit betekent dat de geïndiceerde leerlingen kunnen krijgen wat voor hen het beste is, en dat al die leerlingen die dergelijke extra hulp nodig hebben dat ook krijgen. Nu lijkt echter alleen het eerste punt gerealiseerd te gaan worden. De leden van de fractie van D66 maken uit de genoemde citaten op dat de nieuwe criteria strenger zijn of strikter zullen worden toegepast dan nu het geval is met als gevolg dat er dus minder leerlingen worden toegelaten. Klopt dat? Deze leden willen graag weten hoeveel leerlingen daardoor naar verwachting niet voor bekostiging van (V)SO in aanmerking komen.
Drie samenwerkingsverbanden in Gouda stuurden op 16 mei 2001 een brief naar de Kamer waarin onder andere te lezen valt: «Daarnaast vernemen we vanuit het toekomstige beleid met de herinrichting van de zogenaamde 2/3-scholen (invoering van leerlinggebonden financiering) dat er sprake zou zijn van een huidige onjuiste verwijzing van 20 à 30%. Deze kinderen zouden opgevangen moeten worden binnen de huidige zorgprofielen van het basisonderwijs en het speciaal basisonderwijs in de samenwerkingsverbanden. Ons inziens een verbreding van de zorg ten opzichte van de huidige situatie. Een probleem van inhoudelijke en financiële aard.» Deze leden krijgen graag een reactie van de regering op deze kwestie.

2. Overzicht LGF

2.1 Praktijktoetsing indicatiestelling

Op grond van de praktijktoetsing is bepaald dat het overgrote deel van de leerlingen geïndiceerd kan worden op basis van de ontwikkelde criteria, zo merken de leden van de PvdA-fractie op. Voor een kleine groep zal nadere toetsing en evaluatie nodig zijn. De LCTI zal aanwijzingen kunnen geven voor bijstelling van de criteria of het hanteren van de criteria door de indicatiecommissie. Kan de regering dieper ingaan op de precieze waarborgen voor onafhankelijkheid van indicatiecommissies, gezien het belang dat REC's hebben bij uitkomsten van indicatiestelling? De sanctie van het LCTI om de bevoegdheid voor indicatiestelling te ontnemen aan een commissie is vergaand en zal niet snel worden toegepast, terwijl er wel aanleiding kan zijn voor ingrijpen. Is overwogen andere, lichtere, sancties toe te voegen aan het arsenaal bevoegdheden van het LCTI?

3. Overzicht maatregelen eerste fase van de leerlinggebonden financiering (2002–2005)

Ouders krijgen de keuzevrijheid tussen regulier basis of voortgezet onderwijs enerzijds en (voortgezet) speciaal onderwijs anderzijds, zo merken de leden van de PvdA-fractie op. In hoeverre keert dit uitgangspunt terug in de bekostiging van geïndiceerde leerlingen in het voortgezet onderwijs?
Welke eisen worden gesteld aan de verplichte handelingsplannen?
Kan via de taakgebonden financiering observatie worden gefinancierd waarbij observatie in de reguliere school plaatsvindt?
Waarom wordt gekozen voor het oprichten van nevenvestigingen om betere regionale opleidingen tot stand te brengen waar ook gekozen kan worden voor gehandicapte structurele ondersteuning van groepen leerlingen bij het reguliere onderwijs om zo'n zelfde spreiding te bevorderen?
In de eerste fase LGF is de reguliere school verplicht een door AMvB te bepalen deel van het budget te besteden bij het REC. Welk deel moet verplicht worden herbesteed? In welke periode wordt de verplichte herbesteding afgebouwd opdat expertisecentra meer geprikkeld worden vraaggericht te opereren?
Zal het meteen mogelijk zijn het budget vrijwel geheel te besteden aan extra formatie in plaats van aan ambulante begeleiding? Denkbaar is dat een school kiest voor meer «handen in de klas» en minder ambulante begeleiding, bijvoorbeeld indien het enkele leerlingen met gelijksoortige handicaps toelaat. In die gevallen is er per kind gezien minder behoefte aan ambulante ondersteuning, maar juist veel behoefte aan extra handen in de klas.
Waarom is het nodig voor speciale scholen en de REC's een garantie te geven op handhaven van het huidige inkomstenniveau? Een school is in het Nederlands onderwijssysteem nooit zeker van het inkomensniveau daar dat altijd schommelt al naar gelang het aantal aangemelde leerlingen, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

4. Uitwerking maatregelen eerste fase LGF

4.1 Keuzevrijheid ouders

Hoe kan de keuzevrijheid van ouders worden beperkt door aard en zwaarte van de handicap, zo vragen de leden van de PvdA-fractie. Is dit een algemene beperking voor bepaalde handicaps (en zo ja, welke) of bepaalde ernst (zo ja, welke mate?) of is er altijd een relatie met de mogelijkheden van reguliere scholen? Voor elke leerling moet afzonderlijk worden vastgesteld of het onderwijs zo kan worden ingericht dat het

aansluit op de behoefte van de leerling. Wie bepaalt of de reguliere school het onderwijs kan afstemmen op de individuele gehandicapte leerling? Om te voorkomen dat toelating van gehandicapte leerlingen voor de reguliere scholen een vrijblijvende aangelegenheid wordt, lijkt het nodig inhoudelijke voorwaarden te stellen aan individuele procedures en niet alleen eisen te stellen aan het opstellen van algemene schoolplannen. Kan ook van de school worden gevraagd het onderwijsaanbod, zo dat niet onmiddellijk is af te stemmen op de behoefte van de gehandicapte leerling, binnen een bepaalde periode wel aan te passen, bijvoorbeeld binnen een jaar? Kan van de school worden gevraagd bij een eventuele afwijzing een oordeel te vragen van een derde instantie? Hoe moet een school toelating of afwijzing beargumenteren?
Welke beslistermijn geldt voor een aanvraag voor toelating tot reguliere scholen. Indien het langer zou zijn dan zes weken, waarom?
Kan een speciale school binnen een REC een leerling weigeren toe te laten op andere gronden dan de handicap? Zo ja, welke gronden gelden dan? Zorgt het REC in zulke gevallen dat de leerling op een andere school binnen het REC wordt toegelaten? Heeft een (V)SO- school waar een leerling eerder werd toegelaten, zeggenschap over de vraag of de leerling naar de reguliere school kan? Kunnen ouders anderen dan het REC inschakelen (bijvoorbeeld ouderorganisaties of Sociaal Pedagogische Diensten) om hen te ondersteunen bij het zoeken van een reguliere school? Zo ja, hoe wordt die ondersteuning gefinancierd?

De leden van de CDA-fractie merken op dat de regering bij de eerste fase LGF de keuzevrijheid van ouders voorop stelt en vragen haar te verduidelijken hoe reëel deze keuzevrijheid is in het licht van de indicering door de commissie van indicatiestelling in het REC en de waarschijnlijke vulling van het rugzakje. Ook deze leden hechten zeer aan de mogelijkheid van ouders om te kiezen voor onderwijs in een reguliere school echter, wordt deze keuze (terecht) niet beperkt door de indicatie, de aard en de zwaarte van de handicap en de feitelijke onmogelijkheden van reguliere scholen om gehandicapte leerlingen op te nemen. Van de regering willen deze leden graag vernemen hoeveel groter de daadwerkelijke keuzevrijheid van ouders in de eerste fase LGF zal zijn ten opzichte van de huidige situatie en waaruit dit zal blijken.
Betekenen de beperkingen die aan de keuzevrijheid gesteld zijn niet dat het leerrecht voor zwaar gehandicapte kinderen de facto een wassen neus zal blijken te zijn? Hoe denkt de regering, de beperkingen aan de keuzevrijheid in acht genomen, de ouders in staat te stellen dit leerrecht ook daadwerkelijk te effectueren, c.q. af te dwingen. Kan zij nader ingaan op de term «leerrecht» in juridische zin?
De regering wil voorkomen dat de toelating van gehandicapte leerlingen in het reguliere onderwijs een vrijblijvende aangelegenheid zal worden. Deze leden vragen of de huidige situatie aanleiding geeft tot het vermoeden dat het regulier onderwijs zich in die zin zal opstellen. Indien scholen zich aan de eis houden in positieve zin beleid te formuleren, gericht op het toelaten van gehandicapte leerlingen, wil dat naar de mening van deze leden nog niet altijd zeggen dat zij ook daadwerkelijk in staat zullen zijn aan deze leerlingen in iedere situatie en bij iedere aanvraag daartoe een kwaltiatief goed aanbod van onderwijs en zorg aan te bieden. Dit kan volgens deze leden te maken hebben met onvoldoende huisvestingsmogelijkheden, onvoldoende adequaat geschoold personeel of bijvoorbeeld het aantal reeds in de school opgenomen gehandicapte leerlingen en de aard van de handicap van de aangemelde leerling. Al deze omstandigheden zouden naar het oordeel van deze leden legitieme redenen met zich mee kunnen brengen voor het niet opnemen van een aangemelde leerling die wel een rugzakje meegekregen heeft. Kan de regering nader toelichten op welke wijze de reguliere school zal en kan aangeven dat het bij niet-toelaten niet gaat om een vrijblijvende houding

maar dat ook daadwerkelijk deugdelijke motieven daaraan ten grondslag liggen? Zijn deze motieven objectiveerbaar? Deze leden zouden het buitengewoon onwenselijk vinden wanneer ouders en school in juridische procedures verwikkeld raken vanwege onduidelijkheid over wederzijdse posities. Kan de regering deze posities helder beschrijven? Wie is uiteindelijk gehouden een bindende uitspraak te doen indien over de toelating een conflict tussen ouders en school ontstaat? En waarom is ervoor gekozen dat een reguliere school binnen 3 maanden een besluit moet nemen over toelating, terwijl de Awb uitgaat van 8 weken? Wordt zo niet het risico gelopen dat leerlingen lang thuis komen te zitten? Wat is er tegen de termijn van 8 weken?
Hoe gaat het opnemen van «rugzak»kinderen op een reguliere school zich verhouden tot de invoering van leerstandaarden, leerlingvolgsystemen en Cito-toetsen? Naar de mening van de leden van de CDA-fractie zijn dat elkaar tegenwerkende bewegingen. Hoe kijkt de staatsseretaris daar tegen aan?

Het voorliggende wetsvoorstel beoogt een grotere vrijheid voor de ouders van gehandicapte kinderen om te kiezen voor regulier dan wel speciaal onderwijs, zo merken de leden van de SGP-fractie op. Hiertoe worden reguliere scholen beter in positie gebracht om gehandicapte kinderen de zorg en de aandacht te geven die zij nodig hebben. Door ook reguliere scholen voor gehandicapte kinderen toegankelijk te maken, kan het onderwijs aan deze kinderen veel meer thuisnabij plaatsvinden en hun integratie in de samenleving beter gestalte krijgen dan voorheen. De leden van de SGP-fractie betuigen hun steun aan deze doelstelling.
De leden van de SGP-fractie zijn er zich van bewust dat de aard en de zwaarte van een handicap zich kunnen verzetten tegen integratie van kinderen in het reguliere onderwijs. Naar het oordeel van deze leden wordt daarom terecht rekening gehouden met de draagkracht van de reguliere scholen. Reguliere scholen krijgen de mogelijkheid om gehandicapte kinderen beargumenteerd af te wijzen. Dit mag naar de mening van de leden van de SGP-fractie echter niet leiden tot een zekere vrijblijvendheid. Reguliere scholen zouden in het licht van de doelstelling van het onderhavige wetsvoorstel een inspanningverplichting moeten hebben om er al het hun mogelijke aan te doen om gehandicapte kinderen in de gelegenheid te stellen om op hun school onderwijs te ontvangen. Afwijzen van potentiële gehandicapte leerlingen zou zich dan beperken tot situaties van absolute overmacht. Wanneer kan daar naar het oordeel van de regering sprake van zijn? Het voorgaande veronderstelt wel dat reguliere scholen door de overheid voldoende in positie worden gebracht om aan de voorwaarden voor het toelaten van gehandicapte leerlingen te voldoen. In hoeverre is er naast de bepalingen inzake het schoolplan en de schoolgids voor reguliere scholen een prikkel aanwezig om zich maximaal in te spannen alvorens gehandicapte kinderen af te wijzen, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Als zo'n prikkel onvoldoende aanwezig is, vrezen de genoemde leden met de Raad van State dat er van de vergroting van de keuzevrijheid van ouders niet veel terecht zal komen. In dat geval moet de regering zich serieus afvragen of de voorgenomen beleidsinspanningen wel opwegen tegen de daarvan te verwachten resultaten. Is de regering bereid om dat laatste voor haar rekening te nemen?

4.2 Leerlinggebonden budget basisonderwijs

Kan de regering weergeven met welke bedragen het rugzakje exact wordt gevuld per leerling per schoolsoort en welk bedrag er gemiddeld voor die leerling, inclusief taak- en functiebekostiging en andere vaste lasten die niet in het rugzakje terugkomen, wordt uitgegeven, zo vragen de leden van de PvdA-fractie. Is de inhoud van de AMvB, waarin de omvang van de rugzak wordt bepaald, bekend? Welk deel van de rugzak moet per cluster

of schoolsoort verplicht worden herbesteed? Op grond van welke criteria is dat verplichte herbestedingsgedeelte vastgesteld? Wanneer zal de verplichte herbesteding verminderen, wanneer vervallen? Waarom is niet in de wet opgenomen dat de verplichte herbesteding op den duur vervalt?

De omvang van het leerlinggebonden budget dat een reguliere school voor basisonderwijs zal ontvangen, wordt bij AMvB bepaald. Hierover is dus nog geen enkele duidelijkheid aan scholen te geven. De leden van de CDA-fractie stellen dit met verbazing vast omdat, zo menen zij, het gevolg hiervan niet anders kan zijn dan dat scholen zich terughoudend zullen opstellen. Het valt volgens deze leden niet te verwachten dat deze scholen concreet positief beleid kunnen formuleren ten aanzien van hun toelatingsbeleid indien zij geen enkel zicht hebben op de structurele financiering hiervan. De leden van de CDA-fractie stellen dan ook vast dat deze onduidelijkheid onwenselijk is en de uitvoering van de regeling in de weg staat. De inhoud van de genoemde AMvB zal volgens deze leden in de wet moeten worden vastgelegd.
Voorts lezen deze leden dat de omvang van het te herbesteden deel van het leerlinggebonden budget voor de schoolsoorten verschillend kan worden vastgesteld en zelfs verminderd kan worden of geheel kan komen te vervallen. Ook dit zal bij AMvB bepaald worden. De leden van de CDA-fractie vragen de regering om meer duidelijkheid hierover. Zij begrijpen dat zulks de opzet is om de speciale scholen binnen het REC te prikkelen tot meer vraaggericht opereren. Wie, zo vragen deze leden, gaat bepalen welk deel van het budget herbesteed gaat worden? Hoe zijn ouders en school hierbij betrokken? Deze leden vragen hoe de kwaliteit van het onderwijs, passend bij een indicering door het REC, waargemaakt worden door een andere aanbieder en wie daar op toe ziet? Waneer de herbesteding niet plaatsvindt, op termijn, bestaat dan niet de kans dat de kwaliteit en de ontwikkeling van expertise door de scholen voor (V)SO daar onder zal lijden? Kunnen deze scholen mogelijk daardoor in financiële problemen raken? Hoe denkt de regering te voorkomen dat scholen zich vooral marktgeoriënteerd gaan ontwikkelen en niet langer zullen inzetten op expertiseontwikkeling die daar (in eerste instantie) los van staat?

De leden van de CDA-fractie vragen nadere verduidelijking op het punt van de herbesteding van het budget bij het REC door scholen voor speciaal basisonderwijs. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de regering ervan uitgaat dat van herbesteding sprake is. Geldt ook voor deze scholen dat herbesteding kan uitblijven? Kan, met andere woorden, het LGF-budget straks geheel binnen het WSNS-verband besteed worden? Als een kind met een rugzak geplaatst wordt in het SBO, vindt er een korting op de inhoud van die rugzak plaats. Dat betekent naar het idee van de leden van de CDA-fractie dat kinderen met een rugzak indirect ten laste komen van het zorgbuget van het Samenwerkingsverband WSNS waar de SBO-school onder valt. Dat zal de animo om deze kinderen op te nemen niet vergroten. Is dit niet anders op te lossen? In hoeverre en op welke basis worden momenteel gehandicapte leerlingen in het SBO opgevangen en ambulant begeleid door het speciaal onderwijs? Welke aanvullende formatie krijgen SBO-scholen daarvoor, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

4.3 Leerlinggebonden budget voortgezet onderwijs

Waarom stelt de regering dat integratie van gehandicapte leerlingen in het VO alleen mogelijk is voor zover de leerlingen voldoen aan de wettelijke toelatingsvoorwaarden, waaronder de geschiktheid voor het volgen van het onderwijs aan de school waarvoor toelating wordt gevraagd, zo vragen de leden van de PvdA-fractie. Is die veronderstelling gebaseerd op

verschillen in financiering van de schoolsoorten in regulier voortgezet onderwijs? Zo ja, kan worden gezocht naar een financieringssysteem waarbij een leerling met een handicap die hem toelaatbaar maakt tot een REC, het bijbehorend budget meekrijgt naar elke regulier voortgezet onderwijsschool die de gehandicapte leerling accepteert?
Met welk bedrag wordt de rugzak voor leerlingen in het voortgezet onderwijs gevuld? Is invoering van LGF voor leerlingen in het voortgezet onderwijs voorzien op hetzelfde tijdstip als voor leerlingen in het basisonderwijs? Hoeveel gehandicapte leerlingen waren afgelopen schooljaar ingeschreven op reguliere voortgezet onderwijsscholen? Welk bedrag kost een leerling in het huidige voortgezet onderwijs gemiddeld op dit moment, uitgesplitst naar schoolsoort? Welk bedragen worden nu toegekend aan leerlingen met een handicap in het voortgezet regulier onderwijs?
Is het logisch te veronderstellen dat een leerling die van groep 1 tot en met 8 in het regulier basisonderwijs met een aanvullende formatie en ambulante begeleiding, op zijn minst hetzelfde budget mee wil kunnen nemen voor de school voor voortgezet onderwijs, welke dat dan ook is? Wat is er op tegen wanneer een VWO-school bereid is een REC geïndiceerde leerling toe te laten wanneer een adequaat handelingsplan is opgesteld en uitgevoerd kan worden op die school? Idem bij een HAVO- of VMBO-school?
Is het streven erop gericht te komen tot een regionaal zorgbudget enerzijds en anderzijds een bekostiging op basis van individuele beschikkingen naar analogie van de structuur in het basisonderwijs (WSNS en LGF)?
Welke scholen worden bedoeld in de alinea op bladzijde 10 van de memorie van toelichting «Op dit moment wordt op basis van de WVO een aantal scholen voor voortgezet onderwijs bekostigd, die zich specifiek richten op de opvang van gehandicapte leerlingen. Met deze scholen worden onder meer afspraken gemaakt over de wijze waarop zij in de toekomst een plaats zullen krijgen binnen het kader van de Wet op de expertisecentra».
Kan symbiose onderwijs de vorm krijgen van een per leerling toe te kennen budget?
De instroom in het Voortgezet Speciaal Onderwijs is voor het overgrote deel afkomstig uit het speciaal onderwijs. Is de omvangrijke nieuwe instroom in cluster 4 vanuit regulier onderwijs naar voortgezet speciaal onderwijs een ontwikkeling van de laatste jaren? Kan een cijfermatig overzicht worden gegeven? Heeft de nieuwe instroom te maken met de nieuwe indicatiecriteria voor het leerweg ondersteunend onderwijs, het praktijkonderwijs en het VMBO? Kan de wijze van financiering van deze drie schoolsoorten een oorzaak zijn van de groeiende stroom aanmeldingen in cluster 4, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Kan de regering nog eens duidelijk uiteen zetten wat de redenen zijn voor één clusterindicatie voor cluster 4, en wat de eventuele verschillen zijn in budgetten per leerling in de oude en de nieuwe situatie, zo vragen de leden van de VVD-fractie.
Er is een budget van 5 miljoen gulden (€ 2 268 901) gereserveerd voor de versterking van het leerlinggebonden budget in het voortgezet onderwijs, zo merken de leden van de fracties van VVD en D66 op. Hoe verhoudt zich dit tot het primair onderwijs? Welke verwachtingen zijn er voor de instroom in het voortgezet onderwijs? Welk bedrag is dan beschikbaar? Vindt er ook een korting op het budget bij instroom in het praktijkonderwijs of het leerwegondersteunend onderwijs, zoals is voorgesteld bij de speciale school voor basisonderwijs? Is het werken met een korting voor de speciale school voor basisonderwijs eigenlijk niet een onterecht gebruik van het zorgbudget? Dit zorgbudget is immers bedoeld voor WSNS-kinderen.

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd naar de stand van zaken in de ontwikkeling van een gemengd model voor de bekostiging van de zorg enerzijds uit een regionaal zorgbudget en anderzijds uit bekostiging op basis van individuele beschikkingen in relatie tot LGF. Hoe is het plantraject voor de operationalisering van deze structuur en wat zijn de financiële consequenties hiervan? Leidt dit beleid tot een herziene procedure en inhoud van de indicatiestelling?
In het algemeen lijkt de eerste fase LGF op een raamwerk waarin op experimentele basis tot verdere invulling van beleid gekomen wordt. Er zal wel in een leerlinggebonden financiering worden voorzien maar op basis van welke criteria deze tot stand komt is onduidelijk. Ook de toezichthoudende rol van de landelijke commissie kan niet waargemaakt worden zonder heldere criteria. De leden van de CDA-fractie vinden dit een erg wankele basis.
De regering geeft aan dat in de Rijksbegroting van 2001 een budget van 5 miljoen gulden (€ 2 268 901) is gereserveerd voor het versterken van de invoering van LGF in het voortgezet onderwijs. Deze leden vragen op welke behoeften dit bedrag begroot is en of met de inzet hiervan deze ook werkelijk gedekt zijn. Het mag volgens deze leden in geen geval zo zijn dat voor een zorgvuldige invoering van LGF de benodigde geldelijke middelen ontbreken. Hoe is het gesteld met het ontwikkelen van lesmethoden, (aanvullende) scholing voor docenten en aanpassing van huisvesting in relatie tot de beschikbare middelen? Kan de regering aangeven hoeveel geld er nodig is om kwalitatief goede opvang in het voortgezet onderwijs te realiseren? En, zo willen deze leden weten, bestaat er een garantie voor het in stand houden van kwalitatief goede scholen voor VSO?
Aangaande cluster 4 willen de leden van de CDA-fractie graag informatie over de omvangrijke nieuwe toestroom vanuit het regulier onderwijs naar het VSO. Kan de regering cijfers geven van deze groei, de verwachte toestroom, de wachtlijsten, de leeftijdsgroepen en de (te verwachten) mogelijkheden tot plaatsing? Kan zij inzicht geven in de wachtlijsten en de mogelijk verwachte aangroei hiervan? Deze leden maken zich ernstig bezorgd over de onduidelijkheid omtrent de indicatiestelling van deze groep kinderen die wederom (!) bij AMvB nader geregeld zal moeten worden. Wanneer is bekend welke criteria voor het onderwijskundig rapport zullen gaan gelden en wie is uiteindelijk verantwoordelijk voor het tot stand komen van een volledige set informatie? De leden van de CDA-fractie krijgen berichten dat de indicering van de kinderen een rapport van een psycholoog of psychiater behoeft en dat voor een consult lange wachttijden gelden. Hierdoor lijken onaanvaardbaar lange wachttijden te ontstaan voor een zeer problematische groep leerlingen. Ook deze leden zien het belang van zorgvuldige indicering, maar vragen of door genoemde omstandigheden kinderen van onderwijs verstoken zullen blijven. Graag hierop een reactie van de regering. Voorts willen deze leden graag weten of de staatssecretaris in overleg is met de ministers van Justitie en VWS over de plaatsingsproblematiek in (justitiële) residentiële instellingen en zo ja, hoe het met dit overleg staat. Hoeveel plaatsen moeten gecreëerd worden om de verwachte toestroom te kunnen opvangen en op welk moment zullen die plaatsen ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn?

Welke middelen zijn beschikbaar voor symbiose? Is hier een mogelijkheid voor deeltijdplaatsingen en zijn er dan ook middelen beschikbaar voor het regulier onderwijs, zo vragen de leden van de D66-fractie.

4.4 Ondersteuning basisonderwijs en voortgezet onderwijs

Kan het REC ondersteuning bieden in de vorm van «handen in de klas» indien de reguliere school dit zou wensen, zo vragen de leden van de

PvdA-fractie. Kunnen ouders kiezen welke school binnen het REC-verband voor hun kind het onderwijs of begeleiding verzorgt? Op welke gronden, anders dan handicap, kan een (v)so-school kiezen niet in te gaan op een verzoek van ouders voor toelating of begeleiding?

In hoofdstuk 4.4. wordt gemeld dat een basisschool de ambulante begeleidingsmiddelen verplicht moet inzetten bij een REC-school in de regio, welk artikel in de wet regelt dit, zo vragen de leden van de fracties van VVD en D66.

Vooralsnog zal een deel van het leerlinggebonden budget verplicht moeten worden besteed bij een regionale expertisecentrum, zo merken de leden van de SGP-fractie op. In de memorie van toelichting wordt ten aanzien van dit deel van het leerlinggebonden budget gesteld dat een reguliere school aan het regionale expertisecentrum «in wiens gebied de school staat» moet verzoeken om ambulante begeleiding en dat het betreffende regionale expertisecentrum vervolgens de verzorging van de ambulante begeleiding coördineert. De leden van de SGP-fractie vragen of dit ook geldt als er in het gebied van het regionale expertisecentrum waarin de school staat geen speciaal onderwijs van de eigen richting aanwezig is. Deze leden achten dat in ieder geval onwenselijk en stellen daarom voor om de reguliere scholen te verplichten om ambulante begeleiding te verzoeken bij het dichtstbijzijnde regionale expertisecentrum waarbij een school voor speciaal onderwijs van de eigen richting is aangesloten of de keuze van het regionaal expertisecentrum geheel vrij te laten. Dit geldt casu quo ook voor de begeleiding van ouders en sluit overigens naadloos aan bij de vrijheid van ouders om een school voor speciaal onderwijs buiten de eigen regio te kiezen. In de praktijk zullen veel scholen zich immers toch wel wenden tot het regionaal expertisecentrum in hun eigen gebied. Het is de leden van de SGP-fractie overigens niet duidelijk op welke plaats in het wetsvoorstel de in de memorie van toelichting verwoorde gang van zaken wordt vastgelegd. In het vierde lid van artikel 70a van de Wet op het primair onderwijs wordt immers slechts gesproken over de verplichting om een bepaald bedrag voor ambulante begeleiding te besteden bij een (niet nader aangeduide) school voor speciaal onderwijs.

4.5 Relatie LGF-WSNS (Weer samen naar school)

Met welk bedrag wordt de rugzak gevuld indien een gehandicapte leerling wordt toegelaten tot een speciale basisschool, zo vragen de leden van de PvdA-fractie. Kan met een voorbeeld van in ieder geval een voor het ZMLK geïndiceerde leerling worden aangegeven hoeveel geld er in de rugzak komt bij plaatsing op een school voor speciaal basisonderwijs (sbo) welk deel daarvan verplicht moet worden herbesteed op een REC en hoeveel geld voor die leerling beschikbaar is vanuit de sbo-school?

In het wetsvoorstel wordt voorgesteld om bij plaatsing van een rugzakleerling in het speciaal basisonderwijs, de zorgmiddelen in mindering te brengen op het budget voor de rugzak. De leden van de D66-fractie zijn het hier niet mee eens, aangezien de rugzak dan aanspraak zal moeten maken op een deel van het (zorg)budget dat voor WSNS-kinderen bedoeld is. Waarom houdt de regering hier zo hardnekkig aan vast, wetende dat de druk op het zorgbudget WSNS groot is, ook zonder dat LGF-kinderen hierin meedelen?
Verder willen deze leden graag weten wat er gebeurt met kinderen die moeilijk of niet te indiceren zijn aan de hand van de criteria. Als een kind niet LGF-geïndiceerd wordt is het WSNS-verband verantwoordelijk voor de opvang. Stel nu dat een ouder met een kind met een lichamelijke handicap en leermoeilijkheden zich aanmeldt bij de Permanente

Commissie Leerlingenzorg (PCL) in verband met toelating tot een speciale school voor basisonderwijs, en de PCL acht de combinatie van de problematiek te zwaar voor de speciale school voor basisonderwijs, dan kan het zijn dat de Commissie voor Indicatiestelling (CvI) op basis van de striktere criteria (géén MG-LOM) de leerling als niet toelaatbaar aanmerkt voor een school voor speciaal onderwijs binnen dat cluster. De leden vragen of de PCL dan gedwongen is haar standpunt te herzien. Welke oplossing wordt voor deze kinderen gevonden?
In navolging van het commentaar van de Besturenraad, VBKO en de onderwijsbond CNV vragen de leden van D66 wie leerlingen die dubbel geïndiceerd (blind en slechthorend) kunnen worden daadwerkelijk gaat begeleiden en wie dan de middelen ontvangt.
De leden vinden het van essentieel belang dat er goede en sluitende afstemming komt tussen het LGF-traject, WSNS, het leerweg-ondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs. Kan inzichtelijk gemaakt worden hoe deze afstemming er concreet uit gaat zien? Hoe staat het met de verkenning die de Onderwijsraad verricht?
De leden hebben begrepen dat er een school is (SBO/SVO) in Papendrecht, genaamd De Bongerd, met een speciale en door de ouders zeer gewaardeerde deskundigheid voor op dit moment 65 autistische kinderen. De leden vinden dat REC-vorming niet alleen ruimte dient te laten voor het instandhouden van de «autigroepen» zoals zij nu functioneren op deze school, maar ook dat zij de oplossing dient te zijn voor het bekostigingsprobleem dat daar is ontstaan. Is die ruimte er ook?
Gesproken wordt over «een omvangrijke groep kinderen» voor wie niet duidelijk is tot welk zorgsysteem zij behoren, zo merken de leden van de D66-fractie op. Gezien de hiërarchie in indicatiestelling (voorstel tot wijziging van art. 23 WPO) ligt het in de rede dat een nog niet nader te duiden groep leerlingen (er is wel gesproken over 15%) zal gaan behoren tot het WSNS zorgsysteem. In hoeverre is bij het vaststellen van het zorgbudget van de samenwerkingsverbanden WSNS en VO hiermee rekening gehouden?
Waarom wordt de begeleiding van ouders bij het zoeken naar een reguliere school eigenlijk niet gelegd bij de samenwerkingsverbanden, daar kent men immers de scholen veel beter dan een REC, zo vragen de leden van de D66-fractie.

Wat betreft het overleg met de samenwerkingsverbanden «Weer samen naar school» verdient het naar de mening van de leden van de SGP-fractie aanbeveling om deze taak bij de genoemde samenwerkingsverbanden zelf te leggen. Wat is de reactie van de regering op de genoemde voorstellen?
De leden van de SGP-fractie constateren dat in het voorliggende wetsvoorstel wordt voorgesteld om bij plaatsing op een speciale school voor basisonderwijs van leerlingen die voldoen aan de indicatiecriteria voor leerlinggebonden financiering de zorgmiddelen in mindering te brengen op het leerlinggebonden budget. De genoemde leden vinden dat onterecht. Leerlingen die voldoen aan de indicatiecriteria voor leerlinggebonden financiering en desondanks worden geplaatst op een speciale school voor basisonderwijs moeten voor de samenwerkingsverbanden «Weer samen naar school» immers als extra leerlingen worden beschouwd. Het is naar het oordeel van de leden van de SGP-fractie, ook in het licht van de keuzevrijheid van ouders, onredelijk om dat niet in de bekostiging tot uitdrukking te brengen. In de optiek van deze leden moeten speciale scholen voor basisonderwijs ten aanzien van de leerlinggebonden financiering als reguliere scholen worden bezien. Zij vernemen graag de reactie van de regering op deze visie.

4.6 Kerndoelen (V)SO

Het wetsvoorstel kiest voor invoering van kerndoelen in het (V)SO, zo merken de leden van de PvdA-fractie op. Wordt daarbij de systematiek gevolgd zoals die in het primair onderwijs geldt, zoals omschreven in artikel 9 van de Wet op het Primair onderwijs (WPO)? Waarom worden de kerndoelen niet in de wet zelf opgenomen in plaats van in een AMvB?

Wanneer kunnen de kerndoelen worden verwacht en in hoeverre is gedacht aan afstemming met de commissie Wijnen in het primair onderwijs en het advies van de Onderwijsraad in het voortgezet onderwijs, zo vragen de leden van de fracties van VVD en D66.

Aangaande de vast te stellen kerndoelen in het (V)SO vragen de leden van de CDA-fractie in hoeverre het mogelijk en wenselijk is om algemene kerndoelen per schoolsoort te formuleren terwijl de indicering gericht is op de beperkingen en de mogelijkheden van elke individuele leerling. Zelf geeft de staatssecretaris aan in de tweede fase geheel van indicatie naar schoolsoort te willen afzien. Kan ze dit streven in verband brengen met de ontwikkeling en realisering van kerndoelen? Voor de leden van de CDA-fractie staat voorop dat alle talenten van het kind tot ontwikkeling gebracht moeten worden en dat het individuele handelingsplan daarop afgestemd moet zijn. Wat bedoelt de regering met de uitspraak dat de kerndoelen apart kunnen worden vastgesteld? De regering merkt op dat het onderwijs aan leerlingen met een handicap doelbewuster en planmatiger moet worden ingericht. Betekent dit dat het onderwijs op dit moment in kwalitatief opzicht tekort schiet door een gebrek hieraan? Welke maatregelen, anders dan het opstellen van kerndoelen en de REC-vorming zijn of worden genomen om aan deze gebreken een einde te maken?

4.7 Handelingsplan

Handelingsplannen behoeven instemming van de ouders. Welke procedure is voorzien indien ouders niet willen instemmen, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Het handelingsplan, zo stelt de regering, behoeft instemming van de ouders. De leden van de CDA-fractie vragen of, indien tussen school en ouders over het handelingsplan geen overeenstemming bereikt kan worden, het voorstelbaar is dat de leerling hiervan de dupe wordt doordat deze in de periode dat het conflict duurt geen onderwijs zal kunnen volgen. Wat is bij het ontstaan van een conflict de voorgestane procedure? Wat is de rol van de leerplichtambtenaar en de inspectie hierin? De ouderorganisaties geven aan dat zij ook graag zien dat de ouders inzicht krijgen in de besteding van het rugzakje. Is de regering bereid dat in de wet op te nemen?

4.8 Leerrecht

Op dit moment voeren leerplichtambtenaren en scholen hun eigen beleid wat betreft vrijstelling van leerplicht, zo merken de leden van de PvdA-fractie op. Binnen de indicatiecriteria zal een objectivering van het recht op onderwijs worden gerealiseerd, stelt de regering, en ouders kunnen via indicatiestelling laten vaststellen of hun kind in aanmerking komt voor onderwijs. Laat deze formulering open dat de huidige ondergrens die veel scholen hanteren (een ontwikkelingsleeftijd van 2 of 2,5 jaar) nog zal worden gehanteerd? Is in nieuwe criteria aangegeven of groepen kinderen niet in aanmerking komen voor onderwijs? Zo ja, welke criteria zijn dat dan? Indien ouders menen dat het volgen van onderwijs voor hun kind

geen wenselijke optie is, welke criteria gelden dan voor vrijstelling van leerplicht?

De leden van de CDA-fractie vragen of er sprake is van een objectivering binnen de indicatiecriteria van het recht op onderwijs. Is er al ervaring opgedaan met het effectueren van dit leerrecht in binnen of buitenland? Kan de regering aangeven hoeveel kinderen er momenteel geen onderwijs ontvangen en dit met een beroep op het leerrecht wel zouden doen? Hoe komt het dat deze kinderen momenteel geen onderwijs ontvangen? Zijn scholen voor (v)so op dit moment al in staat hen op te vangen en worden zij terecht of onterecht geweigerd? Welke gronden bestaan er om deze kinderen te weigeren? Wat zal het leerrecht aan deze situatie veranderen en kan het leerrecht door ouders afgedwongen worden?

«Voor kinderen met zwaardere handicaps, die nu vaak geen onderwijs krijgen en die worden opgevangen binnen zorginstellingen als de kinderdagcentra, zal het recht op onderwijs gerealiseerd worden.» Wat houdt dit recht concreet in, zo vragen de D66-leden. De instroom van deze leerlingen in het speciaal basisonderwijs wordt volgens het Samenwerkingsverband PO Zuid-Holland Zuid (brief van 14 juni) nu niet bekostigd, omdat de toeleverende instanties niet participeren in een samenwerkingsverband van regulier en speciaal onderwijs. Klopt dit? Worden deze leerlingen straks wel bekostigd?
«Geïndiceerde leerlingen kunnen door de scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs van de soort waarvoor het kind toelaatbaar is verklaard niet geweigerd worden vanwege de aard van hun handicap», zo valt te lezen op bladzijde 13 van de memorie van toelichting. Kan de regering aangeven waarop deze scholen wel leerlingen mogen weigeren? Dezelfde vraag willen de leden stellen over het regulier onderwijs. Mogen de scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs niet-geïndiceerde leerlingen wel weigeren?
Een school voor regulier onderwijs kan met goede argumenten omkleed een verzoek tot toelating van een rugzakleerling niet honoreren. Is de regering het met de leden van de D66-fractie eens dat het niet beschikbaar zijn van leerkrachten (extra formatie) zo'n reden is? Zoals gezegd, kan over de weigeringsgrond iets meer gezegd worden?
Stel dat een school voor regulier onderwijs eerder een rugzakleerling heeft toegelaten. De leden nemen aan dat de school een tweede rugzakleerling zou kunnen weigeren als de school kan aantonen dat dat de school te zwaar wordt. Klopt dat?
Hoe verhoudt zich het recht op onderwijs van met name kinderen met zwaardere handicaps tot de huidige bekostiging van de scholen, zo vragen de leden van de D66-fractie. Op bladzijde 13 wordt gemeld dat «de scholen behoren immers over de specifieke expertise en voorzieningen te beschikken om juist deze leerlingen op te vangen». Is dan bij de vaststelling van de leerkracht-leerling-ratio met deze groep kinderen rekening gehouden? Als dat zo is hoe kan dan bijvoorbeeld het verschil tussen een MG-ratio en een SO-ZMLK ratio worden verklaard?

Zowel de leden van de fractie van de VVD als van D66 vragen waarom in het wetsvoorstel niet uitgegaan wordt van de reactietermijn van 8 weken voor verzoek tot toelating van een rugzakleerling tot een school voor regulier onderwijs conform de procedures van de Algemene wet bestuursrecht, maar van 12 weken.

Het is de bedoeling dat er binnen de indicatiecriteria een objectivering van het recht op onderwijs gerealiseerd zal worden. Kan de regering een indicatie geven van de aard en de mate van de handicap, wil er geen sprake meer zijn van een zogeheten leerrecht, zo vragen de leden van de

SGP-fractie. Welke marge heeft de regering voor ogen tussen het bezit van een leerrecht en de vrijstellingsmogelijkheid van de leerplicht?

5. Clusters en onderwijssoorten

5.1 Cluster 1 (visueel gehandicapten)

De leden van de CDA-fractie stellen met de regering vast dat er sprake is van tevredenheid bij zowel de ouders als de instellingen in cluster 1. Zij vragen dan ook met welke reden de regering de positie van deze instellingen opnieuw wil bezien in de tweede fase LGF. Kan zij dit nader toelichten? Indien er grote tevredenheid is over het functioneren ziet de CDA-fractie geen reden tot wijziging van beleid.

Bij visueel gehandicapten wordt melding gemaakt van grote mate van integratie. Hoe is dit dan bij de andere clusters? Is er niet sprake van tevredenheid van scholen en ouders bij de andere clusters? Hoe is dit gemeten voor de andere clusters? Als het nu goed georganiseerd is bij de instellingen, wat zou er dan verkeerd gaan als ze op gelijke wijze participeren als de andere clusters, zo vragen de leden van de D66-fractie.

5.2 Meervoudig gehandicapten

Vertrekpunt onder de eerste fase LGF is dat de combinaties met ZMLK/MLK de centrale categorie vormen voor de indicatie meervoudig gehandicapt (MG), zo merken de leden van de PvdA-fractie op. Welke gevolgen heeft dat op korte dan wel lange termijn voor MG-leerlingen in cluster 1, cluster 2 en voor tyltyl-groepen? Voor epilepsiescholen vervalt het MG-karakter. Voor de landelijke taken wordt een voorziening getroffen in het kader van de aparte taak- en functiebekostiging. Die oplossing wordt ook overwogen voor andere scholen met aparte afdelingen voor MG-combinaties. Die oplossing gaat er van uit dat een groter deel van de middelen waarover de speciale scholen nu beschikken, vastligt in taaken functiebekostiging. Is de conclusie juist dat daarmee een groter deel van de middelen niet meer per leerling zichtbaar is, maar in het vaste budget van scholen of REC's zit, waardoor een geringer deel van de middelen beschikbaar is voor het vullen van de rugzak? Welke consequentie heeft die methodiek dan voor de vulling van de rugzak voor MG-leerlingen. Is voor MG-leerlingen in principe een zelfde rugzak-bedrag beschikbaar als voor ZMLK-leerlingen zonder MG-indicatie en is dat terecht gezien de te verwachten extra inzet aan «handen in de klas» die per MG-leerling nodig kan zijn in de reguliere school?

Waar het de meervoudig gehandicapten betreft maken de leden van de CDA-fractie zich zorgen dat er kinderen tussen de wal en het schip zullen vallen, door de strengere normen voor MG. Kan de staatssecrearis garanderen dat dit niet gebeurd?
Is het mogelijk autisme als primaire handicap te erkennen, waarmee ook een MG-indicatie mogelijk zou zijn, en deze leerlingen ook op grond van enkel de handicap autisme recht hebben op toelating tot het speciaal onderwijs?
Het MG-LOM gaat verdwijnen. Kan de regering aangeven hoeveel kinderen momenteel onder die indicatie vallen, ook in vergelijking tot de andere MG-combinaties?
Bovendien vragen de leden van de CDA-fractie of de voorzieningen voor MG-kinderen qua groepsgrootte en huisvestingsnorm adequaat geregeld zijn en op elkaar afgestemd. In achtereenvolgende overleggen hebben deze leden er steeds op gewezen dat er discrepantie bestaat tussen de huisvestingsnorm die gemeenten hanteren voor de groepsgrootte en de toegekende middelen voor docenten. Veelal ontbreekt de ruimte om deze

leerlingen kwalitatief goed onderwijs te bieden. Hoe denkt de regering aan deze situatie een einde te maken? In hoeverre is zij reeds tegemoet gekomen aan de vragen die in het «Manifest: Een rapport over de huisvesting van het speciaal onderwijs in groep 2 en groep 3» opgeworpen zijn door scholen en gemeenten en denkt zij hieraan nog nader uitwerking te zullen geven? Kan zij nu reeds uitspraken doen over de gewenste groepsgrootte voor MG-kinderen in relatie tot hun handicap?

De leden van de SGP-fractie zien niet in waarom leerlingen in cluster vier niet in aanmerking zouden moeten kunnen komen voor een indicatie meervoudige handicap. Zij vragen de regering dit nader toe te lichten en te heroverwegen.

5.3 Regionale expertisecentra (REC's)

Kan een REC ook alle 4 clusters in zich verenigen, zo vragen de leden van de PvdA-fractie. Hoe kan, na het van kracht worden van het wetsvoorstel de REC-indeling wijzigen?
Kan een REC kiezen voor intensieve samenwerking met reguliere scholen en met deze scholengemeenschappen vormen? Kunnen nevenvestigingen worden gekoppeld aan reguliere scholen? Geldt het oprichten van een speciale lesgroep geïndiceerde leerlingen bij een reguliere school als een nevenvestiging waarvoor de eisen gelden die voor het oprichten van nevenvestigingen gelden?

In welke zin is met dit wetsvoorstel formeel geregeld dat het REC een coördinerende rol heeft in het bepalen waar het verplicht te besteden deel van het LGF-budget voor ambulante begeleiding wordt besteed, zo vragen de leden van de VVD-fractie.
Aangezien een REC als enige regionale aanbieder niet tot een bepaalde denominatie kan behoren, kan dit onder omstandigheden op gespannen voet komen te staan met de vrijheid van onderwijs. Kan de regering hierop reageren?
Justitiële (gesloten) Jeugdinrichtingen moeten als nieuwe elementen in een REC cluster 4 gaan participeren, hoewel ze geen relatie hebben met de rest van de leerlingenstroom in het REC. Daarnaast kunnen ze vanwege hun specifieke karakter nauwelijks delen in de expertise van de scholen in het REC. Kan de regering aangeven hoe de bekostiging van het onderwijs aan kinderen uit justitiële inrichtingen gaat lopen?
Tijdens het algemeen overleg van mei 2001 heeft de regering aangegeven dat uit de rapportage van de wegbereiders blijkt dat de REC-vorming goed verloopt, op enkele problemen in de clusters 3 en 4 na. Hoe wil zij deze problemen oplossen?
Levert dit problemen op bij invoering van leerlinggebonden financiering, zo vragen de leden van de VVD-fractie.
De leden van de VVD-fractie vragen of het niet beter is om het wetsvoorstel te splitsen in bijvoorbeeld eerst een wettelijke basis voor de indicatiestelling en de ambulante begeleiding. En een jaar later de REC's in werking te laten treden. Of andersom eerst een wettelijke basis voor de REC's en later de indicatiestelling en ambulante begeleiding. Kan de regering op beide voorstellen reageren?

De regering kondigt een AMvB aan waarin bepaald wordt welke de regio is waarbinnen het REC werkzaam is. De leden van de CDA-fractie vragen of het proces van gemeentelijke herindeling van invloed kan zijn op de werking van een REC, dit mede gezien in het licht van de combinatie zorg en onderwijs, bijvoorbeeld de positie en werking van de bureaus jeugdzorg.

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd naar de stand van zaken van de REC-vorming op dit moment. Hoeveel REC's zijn er al, welke inhoudelijke ontwikkelingen vinden er reeds plaats en welke obstakels zijn bekend? Kan schematisch weergegeven worden hoe de bestaande speciale scholen ten opzichte van elkaar en in het REC gepositioneerd worden? Kan aangegeven worden wat de overeenkomsten en de verschillen zijn tussen een Orthopedagogisch en Didactisch Centrum (OPDC) en een REC? Een probleem waar de leden van de D66-fractie aandacht voor willen vragen is bij hen aangekaart door de besturen van REC cluster 4–6 en het REC cluster 4–5. Zij geven aan dat zij per augustus 2000 gestart zijn met een onderwijsvoorziening die is ingebed in een nauwe samenwerkingsrelatie met kinderpsychiatrie en jeugdhulpverlening voor een groep van tien leerlingen in de leeftijd tot 7 jaar op het terrein van het OPDC 't Gooi in Hilversum. De besturen geven aan dat de aanwezigheid van deze lesplaats op gespannen voet blijkt te staan met dit wetsvoorstel. Klopt dit? Kan de regering in artikel 28b WEC ruimte scheppen om de inspanningen die geleverd zijn om dit initiatief op te zetten niet weer teniet te doen?
In hoofdstuk 5.3 van de memorie van toelichting wordt gemeld dat «het vanzelf spreekt dat scholen binnen een REC afspraken maken over de taakverdeling met betrekking tot crisisopvang». Geldt dit dan niet voor andere taken? Waarom regelt de wetgever deze taakverdeling niet als zou blijken dat dit niet zo vanzelfsprekend is? Waarop is deze uitspraak eigenlijk gebaseerd, zo vragen de leden van de D66-fractie.
Is er een mogelijkheid dat REC's van verschillende clusters samengaan en dat dan ook de scholen binnen verschillende clusters kunnen fuseren, zo vragen de leden van de D66-fractie.

Ouders krijgen in de voorgestelde regeling steun van het REC bij het zoeken van een school in het regulier onderwijs. Uit de toelichting blijkt dat de regering deze ondersteuning als een onderdeel ziet van de ambulante begeleiding. De leden van de fractie van de ChristenUnie vinden dit niet terecht. Naar hun mening is de ambulante begeleiding ervoor bedoeld de reguliere school te ondersteunen als de geïndiceerde leerling deze school bezoekt. Op de in de toelichting beschreven manier gaat de ondersteuning bij de zoektocht naar de school een deel van het budget van de rugzak opslokken. Genoemde leden willen van de regering vernemen of zij bereid is de werkzaamheden van het REC in het kader van het helpen van ouders bij het vinden van een school, apart te financieren.

De leden van de SGP-fractie constateren dat er ten aanzien van de organisatie van het speciaal onderwijs vanuit het oogpunt van een evenwichtige spreiding van de verschillende voorzieningen is gekozen voor een regionale benadering. De genoemde leden waarderen het streven naar een evenwichtige spreiding van de verschillende voorzieningen in het speciaal onderwijs, die ook mogelijkheden biedt tot nauwere samenwerking, maar zijn er gezien de mogelijke implicaties voor de vrijheid van richting en inrichting niet van overtuigd dat deze spreiding uitsluitend door middel van een regionale benadering moet worden gerealiseerd.
De vrijheid van richting brengt met zich mee dat scholen het onderwijsleerproces vanuit hun eigen levensbeschouwing gestalte mogen geven en dienovereenkomstig eisen mogen stellen aan hun personeel. Juridisch zuiver geformuleerd berust die bevoegdheid bij het bestuur van de rechtspersoon die de betreffende school in stand houdt. De leden van de SGP-fractie gaan ervan uit dat de regering deze stellingname deelt. Zij constateren dat speciale scholen door middel van het voorliggende wetsvoorstel worden verplicht om deel te nemen aan een regionaal expertisecentrum dat evenals de afzonderlijke scholen in stand wordt gehouden door een rechtspersoon. De genoemde leden zijn bevreesd dat hierdoor de zelfstandigheid van de afzonderlijke scholen in het gedrang kan komen. Gezien de voorgestelde taken en verantwoordelijkheden van regionale

expertisecentra constateren zij in ieder geval dat de zelfstandigheid van de afzonderlijke scholen bij aanvaarding van het voorliggende wetsvoorstel niet meer in volstrekte zin wordt gewaarborgd. De leden van de SGP-fractie achten dit in strijd met de vrijheid van richting. Zij hebben op zich geen bezwaar tegen rechtspersoonlijkheid en de daaraan verbonden mogelijkheden van een regionale expertisecentra, mits de deelnemende scholen daar op basis van vrijwilligheid in participeren. Verplichte deelname verdraagt zich naar hun mening echter niet met het fundamentele gegeven van de zelfstandigheid van de afzonderlijke scholen. Aanvullend op het voorgaande vragen de leden van de SGP-fractie zich af in hoeverre scholen door deelname aan een regionaal expertisecentrum medeverantwoordelijk zijn voor de activiteiten van dat regionaal expertisecentrum en dus ook medeverantwoordelijk kunnen worden voor situaties en activiteiten waarmee zij zich vanwege hun levensbeschouwing niet kunnen verenigen. Daarbij vragen de leden van de SGP-fractie of het door overdracht van personeel aan een regionaal expertisecentrum kan voorkomen dat personeelsleden feitelijk ook een werkgever krijgen die niet aanspreekbaar is op afspraken die met de school van herkomst, bijvoorbeeld in het kader van de richting van die school, zijn gemaakt en dus gedwongen kunnen worden om mee te werken aan activiteiten die zij vanuit hun levensbeschouwing niet voor hun rekening kunnen nemen. Is er voor zulke situaties, indien deze zich kunnen voordoen, voorzien in een adequate vorm van rechtsbescherming? De leden van de SGP-fractie ontvangen graag een uitgebreide reactie op de bovenstaande constateringen, vragen en conclusies.

In de praktijk kan het natuurlijk heel goed voorkomen dat er met betrekking tot de verplichtingen van speciale scholen ten aanzien van regionale expertisecentra inhoudelijk geen problemen bestaan of dat deze door goed onderling overleg en onderlinge afstemming kunnen worden voorkomen dan wel weggenomen. Concreet denken de leden van de SGP-fractie daarbij aan het bieden van ambulante begeleiding. Doorgaans zal door regionale expertisecentra worden geprobeerd om scholen zoveel mogelijk te bedienen met ambulante begeleiders van hun eigen richting. Als dat niet gebeurt en de betreffende ambulante begeleiders passen zich niet aan de richting van de school aan, dan is er naar het oordeel van leden van de SGP-fractie sprake van een situatie waartegen bij aanname van het voorliggende wetsvoorstel geen wettig verweer meer mogelijk is, omdat de coördinerende bevoegdheid van de ambulante begeleiding dan bij de regionale expertisecentra berust. Deelt de regering deze conclusie? Acht zij met de leden van de SGP-fractie zo'n situatie onwenselijk en is zij bereid om het wetsvoorstel zodanig aan te passen dat de uiteindelijke zelfstandigheid van de scholen in volstrekte zin blijft gewaarborgd?

Ook de Raad van State wijst er in haar advies over het voorliggende wetsvoorstel op dat de aan de regionale expertisecentra toegewezen taken op den duur inhoudelijke implicaties kunnen hebben die onder omstandigheden op gespannen voet kunnen staan met de vrijheid van onderwijs. De regering maakt zich van deze opmerking af door aan te geven dat de scholen verantwoordelijk blijven voor de organisatie en het verzorgen van onderwijs en dat de regionale expertisecentra slechts het instandhouden van de commissies voor indicatiestelling en het coördineren van de ambulante begeleiding als taak hebben. De opmerking van de Raad van State wilde echter zeggen dat juist ook deze taken wel degelijk kunnen leiden tot strijd met de vrijheid van onderwijs. Daarop gaat de regering in haar reactie op het advies van de Raad van State echter in het geheel niet in. De leden van de SGP-fractie vragen haar dringend om dat alsnog zo uitgebreid en secuur mogelijk te doen.

In het licht van het ontbreken van een waarborg tegen situaties waarbij de vrijheid van richting geweld wordt aangedaan en gegeven de omstandigheid dat scholen door verplichte deelname aan regionale expertisecentra medeverantwoordelijk kunnen worden voor situaties en activiteiten die zij

vanuit hun levensbeschouwing niet voor hun rekening kunnen nemen, geven de leden van de SGP-fractie de regering in overweging om de mogelijkheid te bieden om te komen tot een richtinggebonden landelijk expertisecentrum. Zo'n landelijk expertisecentrum zal uiteraard in staat moeten zijn om dezelfde kwaliteit te bieden als de regionale expertisecentra en bereid moeten zijn om daarop door de inspectie extra te worden gecontroleerd. Wat is de mening van de regering over deze mogelijkheid? Ten aanzien van de bekostiging geven de leden van de SGP-fractie nog aan dat zij geen voorstander zijn van directe bekostiging aan de regionale expertisecentra, maar van bekostiging via de afzonderlijke speciale scholen.

5.4 Nevenvestigingen

Er wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld de nevenvestiging van speciale scholen gemakkelijker te maken, om aldus tegemoet te komen aan de vraag tot thuisnabij onderwijs en maatwerk, zo merken de leden van de CDA-fractie op. De bijbehorende vergoeding gaat echter uit van een normering alsof een nevenvestiging niet meer is dan een extra lokaal. Dus zonder bekostiging van de noodzakelijke dubbele basisinventaris en bijvoorbeeld overheadkosten. Dat maakt de mogelijkheid van het stichten van een nevenvestiging in feite tot een wassen neus. Wat is de reden van deze matige bekostiging? De VNG stelt bang te zijn dat gemeenten geconfronteerd zullen worden met een uitdijende groep leerlingen waar huisvesting voor betaald moet worden, dit zeker gezien de huidige wachtlijsten voor sommige soorten speciaal onderwijs. Hoe ziet de regering dit? De leden van de CDA-fractie vragen wat de gevolgen zullen zijn van het loskoppelen van ZMLK afdelingen met de daarbij horende opheffing van de IOBK afdelingen voor huisvesting, groepsgrootte, begeleiding en docentenopleidingen.
Een ZMLK-afdeling met minder dan 25 leerlingen wordt verplicht tot een nevenvestiging van een andere ZMLK-school binnen het REC. Graag ontvangen deze leden een uitleg hoe zich dit verhoudt tot bijvoorbeeld de denominatie van de betreffende besturen en de daaruit voortvloeiende consequenties.

De leden van de fractie van D66 vragen waarom gezegd wordt dat de bekostiging van een nevenvestiging plaatsvindt binnen de bestaande budgettaire kaders. Het komt erop neer dat de bekostiging van een school met een nevenvestiging in totaliteit even groot is, wat betreft de personele en materiële bekostiging, als dezelfde school zonder deze nevenvestiging, maar met evenveel leerlingen. In hoeverre wijkt dit af van het «gebruikelijke» nevenvestigingenbeleid? En in hoeverre wijkt de bekostiging van een nevenvestiging, zoals genoemd in hoofdstuk 5.4 van de memorie van toelichting af van de bekostiging van een «onderwijssoort» die onderdeel van een scholengemeenschap wordt, zoals genoemd in hoofdstuk 5.6 van de memorie van toelichting.

5.5 Verbrede toelating

Waarom blijft de verbrede toelating beperkt tot scholen binnen hetzelfde REC, zo vragen de leden van de PvdA-fractie. In welke omstandigheden is het denkbaar dat scholen behorend bij een cluster, leerlingen toelaten van een ander cluster. Kan dat zodra sprake is van functionele indicatiestelling? Zijn andere dan financiële voorwaarden van belang?

Bij hoofdstuk 5.5 van de memorie van toelichting wordt de clusterindicatie opgevoerd en wordt gesteld dat «zij geplaatst kunnen worden in alle scholen (ongeacht de onderwijssoort) van een REC van cluster 4». Hoe

verhoudt zich dit tot het advies van de Cvl, zo vragen de leden van de D66-fractie.

5.6 Omzetting commissie van onderzoek naar commissie voor de begeleiding

De commissies van begeleiding krijgen de taak te adviseren over terugplaatsing naar regulier onderwijs, zo merken de leden van de PvdA-fractie op. Is dat laatste niet eerder een taak die bij de commissie voor indicatiestelling hoort en bij herindicatie aan de orde komt?

Waarom wordt een deel van de huidige bekostiging van de huidige commissies van onderzoek benut ter financiering van de Cvl? Er zal toch een taakverzwaring optreden voor de toekomstige commissies voor begeleiding (er is immers sprake van individuele handelingsplannen zowel in het (V)SO als het regulier onderwijs) en er zal toch nog steeds onderzoek moeten worden verricht, zo vragen de leden van de D66-fractie.

5.7 Commissies voor de indicatiestelling

REC's hebben belang bij de indicatiestelling, zo merken de leden van de PvdA-fractie op. Hoe wordt de onafhankelijkheid van de commissie zelf en van de leden van de commissie gewaarborgd? De indicatiecriteria bieden ruimte voor gemotiveerde afwijking daarvan. Hoe wordt de op zichzelf globale bepaling dat er ruimte is voor afwijking, ingeperkt? Gebeurt dat alleen via nadere eisen aan de inhoud van onderwijskundige rapporten die voor individuele leerlingen worden opgesteld of ook aan de hand van vergelijkende «prestatiegegevens» tussen de commissies voor indicatiestelling (benchmarking)? Kan observatie ten behoeve van indicatiestelling ook plaatsvinden op de reguliere school, indien een leerling zich daar bevindt?
Welke beslistermijn geldt voor indicatiestelling en toelating voor het REC?

De bekostiging van de commissie voor indicatiestelling wordt bij AMvB geregeld. De leden van de CDA-fractie vinden het een slechte zaak dat de commissie voor indicatiestelling betaald gaat worden uit het budget van de oude commissie van onderzoek, terwijl deze wordt omgezet in een commissie van begeleiding. Gaan scholen hierop niet tekort komen, waardoor deze nieuwe taken onvoldoende toch hun recht komen? Deze leden stellen vast dat op dit moment over de omvang van de middelen nog niets bekend is en vragen of hierover daadwerkelijk geen beeld te schetsen valt. Op welk moment zal hierover helderheid zijn? Krijgen deze commissies pas achteraf hun taak bekostigd op basis van het aantal reeds geïndiceerde leerlingen of krijgen zij voordien reeds middelen toebedeeld? Wat is de reden van deze wijze van handelen van de regering? Wat kunnen de gevolgen zijn voor het personeel en in arbeidsrechtelijke zin, zo vragen deze leden zich af, van het overdragen van fre's door de aangesloten scholen bij het REC aan het REC zelf en andersom? Hoe is hierin de positie van het bevoegd gezag ten opzichte van de docenten?
De commissies voor indicatiestelling zijn gehouden binnen het REC een passende oplossing voor de leerling te zoeken indien deze toelaatbaar is, zo lezen deze leden. Mocht in het REC waarbinnen deze commissie opereert geen passend aanbod zijn, maar daarbuiten mogelijk wel, (bijvoorbeeld bij plaatsingen binnen cluster 4 of bij keuzen van ouders voor een bepaalde denominatie) kan deze commissie dan ook daartoe intiatieven (doen) ontplooien? Is er met andere woorden grensverkeer mogelijk tussen de REC's?
Bij AMvB zal over de protocollering van de besluitvorming door de commissie worden besloten. Bij of krachtens AMvB wordt tevens besloten welke gegevens van een leerling moeten worden overlegd voor een

indicatiebeslissing. De leden van de CDA fractie vragen wie verantwoordelijk gehouden wordt voor de aanlevering van onderzoeksgegevens en het totale dossier. Ouders, zo lezen deze leden, zijn verantwoordelijk voor de aanmelding van hun kind maar zijn zij daarmee ook tevens verantwoordelijk voor het (tijdig) leveren van bijvoorbeeld een psychologisch rapport? Indien dit het geval is, zo vragen deze leden, op welke wijze zullen zij voorgelicht worden over de wijze waarop zij aan de noodzakelijke gegevens kunnen komen? Mag de commissie van indicatiestelling zelf onderzoek doen om gegevens te verkrijgen of kan dit ook op één van de scholen in het REC gebeuren? Is het voorstelbaar, zo vragen deze leden, dat het kind lange tijd moet wachten op een noodzakelijk onderzoek en derhalve verstoken blijft van passend onderwijs? Acht de regering dit verantwoord en vinden dergelijke problemen nu reeds plaats? De leden van de CDA-fractie zijn van opvatting dat een kind niet lander dan drie maanden van onderwijs uitgesloten mag zijn en vraagt of dit haalbaar is in de voorgestelde regeling.
Alle kinderen die nu ingeschreven staan in het speciaal onderwijs of die gebruik maken van de voorloper van de «rugzak» moeten bij inwerkingtreding van deze wet geïndiceerd worden en binnen een maand een handelingsplan krijgen. Is dat organisatorisch uitvoerbaar zonder dat er sprake is van capaciteitsproblemen bij de commissies van indicatiestelling of de reguliere en speciale scholen. Is het wellicht raadzaam ook hier een overgangsbepaling voor te maken, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

Welke nadere voorschriften worden gegeven voor het onderwijskundig rapport? Is er inzicht in de financiële consequenties voor reguliere scholen, bijvoorbeeld doordat een psycholoog moet worden ingeschakeld, zo vragen de leden van de D66-fractie.
Bij of krachtens AMvB wordt geregeld welke gegevens moeten worden overlegd bij aanmelding bij een CvI. Waaraan wordt dan gedacht en wie dient die gegevens dan verplicht aan te leveren, zo vragen de leden van de D66-fractie.

De regering geeft in de toelichting aan dat de commissie voor de indicatiestelling bekostigd zal worden uit een deel van de middelen die in de huidige situatie aangewend worden om de commissie van onderzoek te financieren, zo merken de leden van de fractie van de ChristenUnie op. Het takenpakket van deze laatste commissie, die overigens omgezet zal worden in de commissie voor de begeleiding, zal onder de nieuwe wettelijke regeling worden uitgebreid. De leden van de fractie van de ChristenUnie vinden het daarom onlogisch de financiering van de commissie voor begeleiding naar beneden bij te stellen. Zij willen van de regering weten hoe zij denkt over het niveau van de bekostiging van de commissie voor begeleiding in relatie tot het takenpakket van deze commissie.

De leden van de SGP-fractie constateren dat in het voorliggende wetsvoorstel wordt geregeld dat ouders voor indicatiestelling zijn aangewezen op het regionale expertisecentrum in hun eigen regio, maar dat zij vervolgens wel kunnen kiezen voor een school voor speciaal onderwijs in een andere regio. De genoemde leden kunnen zich voorstellen dat ouders daar bijvoorbeeld toe overgaan als er zich in hun eigen regio geen school voor speciaal onderwijs van de eigen richting bevindt. Ligt het niet in de rede dat regionale expertisecentra in zo'n geval aan ouders een school van buiten hun regio adviseren, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Is het in zo'n situatie, onder meer vanuit het oogpunt van bekendheid met de betreffende richting in het onderwijs en de in de regio aanwezige voorzieningen, niet beter dat de indicatiestelling ook in die andere regio plaatsvindt? De leden van de SGP-fractie vragen de regering daarom de verplichting tot indicatiestelling bij het regionale expertisecentrum in de eigen regio te heroverwegen. Hoe denkt de regering daarover?

5.8 Landelijke indicatiecriteria

Kan de regering aangeven in welke mate de indicatiecriteria strikter zullen worden toegepast en hoeveel leerlingen daardoor naar verwachting niet voor bekostiging van (V)SO in aanmerking komen, zo vragen de leden van de VVD-fractie.
Bij indicatiestelling voor cluster 4 vervalt het schooltype LZ / ZMOK / PI, merken de leden van de VVD-fractie op. Voor cluster 4 wordt immers een clusterindicatie ingevoerd en geen indicatiestelling per schoolsoort. Dit zou grote en ernstige gevolgen hebben voor het personeel dat werkzaam is op de scholen, voor het vervoer en de bekostiging, niet alle scholen zijn namelijk berekend op het gemengd toelaten van ZMOK-leerlingen, gemixt met LZK-, PI- of LOPSY-populatie. Graag een reactie van de regering.

De leden van de CDA-fractie stellen vast dat de regering op dit moment nog geen inzicht kan verstrekken in de indicatiecriteria waaraan kinderen moeten voldoen om als leerling ingeschreven te kunnen worden op een school voor (V)SO. Dit zal bij (alweer een) AMvB bepaald worden. Onduidelijk is dan ook of er al eenduidigheid bestaat over deze criteria binnen de REC's op dit moment en zo nee, op welk moment dit wel het geval zal zijn en de betreffende AMvB het licht zal zien. De leden van de CDA-fractie kunnen niet anders dan de conclusie trekken dan op principiele punten geen sprake is van een heldere, eenduidige invoering van de leerlingebonden financiering.
In de memorie van toelichting valt te lezen dat : «naar verwachting de LGF-criteria strikter zijn dan de toelatingscriteria die de scholen nu in de regel hanteren» (blz. 20). Ook valt op bladzijde 7 te lezen dat «voor een kleine, maar toch nog omvangrijke groep kinderen de situatie minder duidelijk is». Welke kinderen zullen naar verwachting bij de LGF-indicering niet meer toegelaten worden? Is deze verwachting in cijfers te geven, verdeeld over de verschillende handicaps? Is de angst van het veld voor kinderen die door de PCL als te zwaar worden gezien en daarna ook door de CvI afgewezen worden terecht? Als eerst de CvI indiceert en die oordeelt dat toelating tot speciaal onderwijs niet gerechtigd is heeft de PCL dit te volgen, maar hoe zit het andersom?

De indicatiecriteria worden per onderwijssoort beschreven, met uitzondering van cluster 4, waar de criteria voor de samenstellende onderwijssoorten (ZMOK, PI, LZK-psych) gelijk zijn. De leden van de D66-fractie vragen de regering waarom hier gekozen is voor een clusterindicatie. Ook willen zij weten wat de eventuele verschillen zouden zijn voor de betrokkenen in budgetten per leerling in de oude en de nieuwe situatie. Wat zijn verder de gevolgen voor het personeel (die is hiertoe immers niet opgeleid) en voor het vervoer? Ook vragen zij zich af waarom in cluster vier, anders dan in de clusters een tot en met drie, geen sprake meer mag zijn van een indicatie meervoudig gehandicapt?
De leden willen vervolgens graag melding maken van een brief die zij op 11 juni 2001 ontvingen van RECIII-18 in oprichting (Zuid-Oost Brabant). Volgens hun proefcommissie van indicatie zijn de aangegeven criteria niet toereikend. Zij schrijven: «Het betreft hier vooral de kinderen die naast een laag ontwikkelingsniveau ook grote gedragsproblemen hebben. Sommigen hiervan zijn meervoudig gehandicapt. Deze kinderen zullen tussen de rigide aangegeven grenzen van cluster 3 en 4 vallen. Beide clusters hebben hiervoor geen facilitering. Berichten uit andere clusters bevestigen dit beeld.» Wat is de reactie van de regering hierop?
Volgens de Koninklijke Ammanstichting zijn de effecten van de criteria in cluster 2 (met name voor leerlingen die meervoudig gehandicapt zijn) veel groter dan vermoed. Het directeurenonoverleg van doveninstituten vraagt zich af of het de bedoeling van beleid is om naar verwachting 20–25% van

de huidige leerlingenpopulatie buiten de boot te laten vallen. De leden van de D66-fractie krijgen ook hierop graag een reactie van de regering. Volgens de Nederlandse Federatie van Organisaties van ouders van Dove kinderen zou het effect van de voorgestelde criteria voor de huidige populatie leerlingen die doof is in combinatie met een verstandelijke/gedragshandicap zijn dat ongeveer de helft van de huidige populatie leerlingen verstoken zou blijven van de extra aandacht die nu aan hen wordt besteed. Deelt de regering hun conclusie? (brief van 19 juni 2001). Het Platform speciaal en voortgezet speciaal onderwijs 2/3-scholengeeft aan dat de ervaringen in de diverse clusters tot nu toe hebben geleerd dat voor een verantwoorde samenstelling en opbouw van de dossiers onvoldoende tijd en middelen beschikbaar zijn. Het Platform dringt aan op adequate financiering die gebaseerd is op reële uitgangspunten. Deelt de regering hun conclusies? Bewijzen bovengenoemde punten niet dat het nodig is de proefperiode voor de indicatiestelling eerst af te wachten en de resultaten te beoordelen?
De leden hebben een brief ontvangen van Praktikon, academisch centrum sociale wetenschappen, die betrekking heeft op artikel 28 b en 28 c van het wetsvoorstel. Zij suggereren dat het beter is handelingsgerichte diagnostiek niet pas toe te passen als de leerling al is toegelaten tot een bepaald cluster (dus geïndiceerd is) en als de keuze voor een school al gemaakt is, maar reeds vanaf het begin van het aanmeldings- en diagnostisch proces. Hoe beoordeelt de regering dit?
Welke herverdeeleffecten treden op in verband met de harmonisatie binnen cluster 4 en de herziening van de MG-regeling, zo vragen de leden van de D66-fractie.

De leden van de SGP-fractie constateren dat de toe te passen indicatiecriteria naar verwachting strikter zullen zijn dan de toelatingscriteria die op dit moment in het speciaal onderwijs worden gehanteerd. In de memorie van toelichting wordt aangekondigd dat de mate van aanscherping zodanig zal zijn dat de ontwikkeling van het aantal geïndiceerde leerlingen beheersbaar blijft. Bedoelt de regering daarmee aan te geven dat de scherpte van de toe te passen indicatiecriteria ook in de tijd afhankelijk is van de beheersbaarheid van het aantal geïndiceerde leerlingen, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Deze leden zijn van mening dat de scherpte van de indicatiecriteria primair inhoudelijk moet worden gemotiveerd. Als er als gevolg daarvan een zodanig aantal leerlingen voor het speciaal onderwijs wordt geïndiceerd dat de beheersbaarheid in gevaar komt, dan dienen er naar de mening van de genoemde leden extra middelen beschikbaar te komen voor passend onderwijs aan deze leerlingen. Als dat niet gebeurt, verschuift het probleem van toelating en begeleiding van gehandicapte leerlingen voor een belangrijk deel slechts naar de samenwerkingsverbanden «Weer samen naar school» en voor het voortgezet onderwijs naar de scholen voor voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Deze vormen van onderwijs zijn echter niet primair bedoeld voor de begeleiding van gehandicapte leerlingen, hoewel er natuurlijk sprake kan zijn van een aanzienlijk grensgebied. In het geval van een verschuiving als aangeduid komt er van de doelstellingen van de regeling inzake de leerlinggebonden financiering naar verwachting niet al te veel terecht. De leden van de SGP-fractie vragen de regering daarom naar aanleiding van de door hen genoemde overwegingen een nadere beschouwing te geven over de scherpte van de indicatiestelling. In het verlengde daarvan vragen zij om aan te geven op welke wijze en in welke mate de indicatiecriteria zullen worden aangepast en hoeveel leerlingen hierdoor in vergelijking met de huidige situatie naar verwachting niet meer voor indicatie in aanmerking zullen komen. Is het juist dat de leden van de SGP-fractie er op basis van het beschikbare bedrag voor materiële bekostiging vanuit gaan dat de regering als gevolg van de inwerkingtreding van de eerste fase van de regelgeving inzake de leerlinggebonden

financiering een toename van omstreeks 5555 leerlingen (10 miljoen gulden (€ 4 537 802) gedeeld door f 1800,– (€ 816.80) (per leerling) in het regulier onderwijs verwacht?

5.9 Landelijke commissie toezicht indicatiestelling (LCTI)

Als bestuursvorm voor de LCTI is gekozen voor een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO), zo constateren de leden van de PvdAfractie. Een ZBO zou zich beter teweer kunnen stellen tegen de eventuele behoefte van de minister om de indicatiecriteria aan te scherpen vanwege financiële argumenten. Op zichzelf is het toch gewenst dat juist de minister bewaakt of de indicatiecriteria al dan niet uitnodigen tot een uitbreidende of inkrimpende groep leerlingen die aangewezen zou zijn op speciale ondersteuning. Kan de minister zijn politieke verantwoordelijkheid voor omvang van het speciaal onderwijs voldoende waarmaken indien de LCTI als zelfstandig bestuursorgaan aanwijzingen geeft aan regionale commissies. Kan de minister rechtstreeks aanwijzingen geven aan het LCTI over de criteria? Zijn nog andere maatregelen mogelijk anders dan het intrekken van de bevoegdheid tot indicatiestelling, indien een commissie aanwijzingen van het LCTI onvoldoende opvolgt?

De leden van de CDA-fractie vragen wie zitting nemen in de LCTI en op welke wijze de leden tot dit orgaan toetreden. Wordt de werking van de LCTI aan een evaluatie onderworpen en door wie geschiedt deze?
De landelijke commissie toezicht indicatiestelling zal, indien een commissie voor indicatiestelling binnen een REC de criteria niet duidelijk toepast, ook niet nadat een aanwijzing is gegeven, de minister adviseren deze commissie de bevoegdheid om indicaties te stellen ontnemen, zo lezen de leden van de CDA-fractie. Deze leden stellen echter dat het niet mogelijk moet zijn een ministeriële commissie voor de indicatiestelling in te stellen eerst nadat de commissie voor indicatiestelling binnen het REC de gelegenheid heeft gehad zich voor haar handelen te verantwoorden en haar standpunt te verdedigen tegenover een geschillencommissie. Uit de toelichting van de regering blijkt dat het maar geheel de vraag is of en wanneer de indicatiebevoegdheid aan de desbetreffende commissie teruggegeven zal worden. De leden van de CDA-fractie vragen de regering of de situatie kan ontstaan dat de ingestelde ministeriële commissie voor indicatiestelling permanent de indicering op zich zal nemen. Dit lijkt deze leden een buitengewoon onwenselijke zaak, gezien de taakstelling van de REC's en de aangesloten scholen.
De wijze waarop de scholen dienen te rapporteren over leerlingen die onderwijs volgen op basis van apart gefinancierde onderwijsplaatsen dan wel ambulante begeleiding ontvangen zal (wederom!) bij AMvB vastgelegd worden. Deze leden vragen nu reeds inzicht in de inhoud van deze rapportage en aan welke criteria scholen dienen te voldoen.

5.10 Herindicatie

Is bekend welke herindicatietermijnen zullen gelden per schoolsoort? Waarom worden deze niet in de wet opgenomen, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Wat is de reden dat ouders het initiatief dienen te nemen voor een verzoek van herindicatie van hun kind bij de Commissie van Indicatiestelling, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

Op het punt van de herindicatie vragen de leden van de CDA-fractie ook meer helderheid en gaan vooralsnog niet akkoord met de aankondiging dat deze bij (wederom!) AMvB geregeld zal worden. De regering merkt op dat de termijn van herindicering kan verschillen per onderwijssoort.

Hierop vragen deze leden toelichting mede gezien in het licht van het voornemen van de regering in de tweede fase een staffeling in de indicering te hanteren en niet langer uit te gaan van indicering naar onderwijssoort. Herindicering zou naar opvatting van deze leden op maat en niet anders dan wanneer noodzakelijk geacht voor het vaststellen van een passend aanbod plaats moeten vinden. Begrijpen deze leden goed dat ouders zelf moeten vragen om herindicering? Wat zijn de consequenties als zij dat niet doen? Waarom wordt de verantwoordelijkheid bij de ouders gelegd en niet bij de commissie voor indicatiestelling of de school waar het kind staat ingeschreven? In artikel 40 lid 7 staat dat een kind dat niet meer geïndiceerd is voor het speciaal onderwijs, daarvan verwijderd wordt. Wat is hierbij precies de werkwijze? Wie is op dat moment verantwoordelijk voor plaatsing op een andere school? Houdt de school in de tussentijd een zorgplicht of is er een overgangsperiode? Kortom, hoe kan voorkomen worden dat een kind helemaal niet meer op een school terechtkomt, maar thuis komt te zitten?

De leden van de SGP-fractie constateren dat het initiatief voor herindicatie van leerlingen volgens het wetsvoorstel wordt overgelaten aan de ouders. Wat is hiervan de reden, zo vragen deze leden. Is het niet eenvoudiger als de verantwoordelijke commissie voor de indicatiestelling het initiatief tot herindicatie neemt?

6. Bekostiging leerlingen (V)SO

Kan als gevolg van de aangekondigde nieuwe bekostigingsregeling voor MG-leerlingen of voor cluster 4 leerlingen sprake zijn van een aanmerkelijke daling of stijging van middelen voor bestaande scholen of afdelingen binnen scholen, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.
In het wetsvoorstel is weinig aandacht voor leerlingen voor wie vormen van zeer intensieve begeleiding of ondersteuning nodig is. Het kan gaan om leerlingen die vallen onder de criteria voor een van de vier clusters of voor leerlingen die vallen onder de criteria voor WSNS. Bij een beperkte omvang van leerlinggebonden bekostiging waarbij scholen een algemeen zorgbudget ontvangen of algemene taak- en functiebekostiging, kan het voor scholen verleidelijk of om budgettaire redenen zelfs noodzakelijk zijn, leerlingen te weigeren die zo'n intensieve begeleiding nodig hebben. In de gehandicaptenzorg is het mogelijk om gehandicapten voor wie intensieve zorg en begeleiding niet uit het gemiddelde budget van instellingen kan worden gefinancierd, extra individueel budget toe te kennen op tijdelijke basis en na advies en onder begeleiding van een regionaal consulententeam. Deze teams werken onafhankelijk van instellingen. Is zo'n constructie denkbaar voor het onderwijs? Zo nee, waarom niet?

Kan de regering aangeven wat de huidige stand van zaken is met betrekking tot leerlingentellingen (aantal leerlingen per schoolsoort (V)SO, aantal ambulant begeleide leerlingen, aantal geïndiceerde leerlingen en instroom- en uitstroomcijfers), zo vragen de leden van de VVD-fractie.

De plaatsing van leerlingen op een (V)SO school is niet beperkt tot de (V)SO-scholen van het REC waarbinnen de Commissie voor Indicatiestelling functioneert (memorie van toelichting, bladzijde 19). De leden van de fracties van VVD en D66 vragen wat dit betekent voor de vergoeding van het leerlingenvervoer.

7. Taak- en functiegebonden bekostiging (V)SO

7.1 Inleiding

Aangaande de taak- en functiebekostiging vragen de leden van de CDA-fractie of de aparte bekostiging van specifieke taken en functies van REC's en scholen binnen REC's afdoende gefinancierd wordt. Zij zien graag een overzicht van deze taken en fucnties met de daarbij begrote kosten.
De leden van de CDA-fractie lezen in de memorie van toelichting dat er nog niets met zekerheid te zeggen valt over de uitkomsten van het taken- en functieonderzoek. Ook de opmerking dat te verwachten valt dat middelen vrijkomen doordat minder leerlingen geïndiceerd zullen worden en dus zullen kunnen worden ingezet voor taak- en functiedifferentiatie laat zich op geen enkele wijze door feiten staven. Deze leden vragen aan de regering om inzicht in het taken- en functiepakket van de scholen en de financiële middelen die nodig zijn om dit pakket naar behoren uit te voeren.

Er zullen naar verwachting middelen vrijvallen voor taak- en functie-bekostiging door de striktere indicatie-criteria. Wat gebeurt er als die verwachting niet uitkomt, zo vragen de leden van de D66-fractie. Welke taken en functies kunnen dan niet uitgevoerd worden? Zijn die dan niet noodzakelijk? Wat betekenen de striktere criteria voor de kinderen die binnen de huidige kaders wel worden toegelaten? Is bijvoorbeeld het WSNS systeem dan wel voldoende toegerust? In het algemeen overleg over de 2e voortgangsrapportage WSNS is door de Kamer nadrukkelijk gesteld dat het WSNS systeem onder druk staat. Hoe wordt hier rekening mee gehouden? Zal een groot deel van de huidige zgn. directe instromers niet uitgesloten worden door de striktere criteria? Als dat zo is werken de criteria dan niet juist integratie-belemmerend?
Wordt bij de bekostiging rekening gehouden met de hoeveelheid samen-werkingsverbanden waarmee een REC overleg dient te voeren (denk bijvoorbeeld aan cluster 2: 8 REC's met ca. 300 samenwerkingsverbanden in het PO en het VO), zo vragen de leden van de D66-fractie.

7.2 Plaatsen voor tijdelijke opvang

Waar het de observatieplaatsen betreft staan de leden van de CDA-fractie op het standpunt dat het aantal fre's ten behoeve van deze plaatsen vast-gesteld moet worden in het licht van de nieuwe situatie waarin het voor de hand ligt dat kortdurende plaatsing zal blijven voorkomen, zo niet vaker zal voorkomen in afwachting van een toelaatbaarheidsbeslissing. Zeker voor crisisopvang moet ruimte naar behoefte geboden worden in een open einde regeling. De uitspraak van de regering in de memorie van toelichting dat voor cluster 4 «een groter aandeel in zulke plaatsen nodig is» geeft onvoldoende aan of dit grotere aandeel wel voldoende is om aan alle leerlingen die een crisisopvang nodig hebben daadwerkelijk plaats te bieden. Deze onzekerheid voelen deze leden ook waar het gaat om de residentiële plaatsen. Kan de regering zicht bieden op de relatie op dit moment tussen scholen en residentiële instellingen? Lopen de contacten nu goed en zijn er voldoende plaatsen beschikbaar naar het oordeel van de instellingen en scholen? Om hoeveel plaatsen gaat het in totaal en wordt groei verwacht?

Waarop is de uitspraak gebaseerd dat REC's onderling afspraken maken over de toedeling van plaatsen, zo vragen de leden van de D66-fractie.

7.3 Preventieve ambulante begeleiding

In hoeverre worden momenteel gehandicapte leerlingen in een speciale school voor basisonderwijs ambulant begeleid door het speciaal onderwijs. Heeft een dergelijke school ook recht op aanvullende formatie zoals het reguliere onderwijs, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

7.4 Terugplaatsingbegeleiding

Invoering van de bekostiging van het terugplaatsingsbeleid dient budgettair-neutraal plaats te vinden? Dient de overheid terugplaatsing niet juist verder te stimuleren, zo vragen de leden van de D66-fractie.

8. Evaluatie en de tweede fase

De overgang van de eerste fase naar de tweede fase zal worden gebaseerd op een grondige evaluatie van de praktijkervaringen in de eerste fase, zo merken de leden van de VVD-fractie op. Kan de regering helder inzicht geven in het evaluatieprogramma (onder meer de te hanteren evaluatiecriteria en de evaluatieprocedure e.d.)?

De leden van de CDA-fractie constateren dat met het veld geen overeenstemming bereikt is over de (bestuurlijke) toekomst van de scholen binnen de REC's. Zowel de bestuurlijke toekomst als de toekomst van de onderwijstaak staan voor de regering ter discussie. Deze leden zijn van opvatting dat op de uitkomst van een dergelijk fundamentele discussie absoluut niet vooruitgelopen kan worden door te stellen dat «een regeling» dienaangaande in de tweede fase wetgeving tot stand gebracht zal worden. Deze leden gaan er van uit dat ook in de tweede fase de aangesloten scholen ten volle verantwoordelijk zullen blijven voor de onderwijstaak en dat hun bestuur het bevoegd gezag blijft. Voor het overdragen van deze taken naar een REC bestuur geeft zij geen groen licht, dit zou op gespannen voet staan met artikel 23 Grondwet. Graag vernemen de leden van deze fractie van de regering haar opvatting in dezen.

De opmerkingen over de evaluatie in de memorie van toelichting (bladzijde 22–23) laten precies zien waar het volgens de leden van de CDA-fractie aan schort. Op hoofdpunten en kernprincipes is deze regeling buitengewoon onhelder:

1. Er is geen zich op het effect van de indicatiestelling en de financiering ervan;
2. Er is geen zicht op de kwaliteit van de zorgvoorziening VMBO;
3. De criteriastelling per cluster is ongewis, ook het doel voor de toekomst is onhelder;
4. Het is onduidelijk of de omvang van LGF ook daadwerkelijk voldoende is voor de opvang in het regulier onderwijs;
5. Er is geen helder oordeel gegeven over de wenselijkheid van staffeling in de tweede fase. De REC's schijnen de centrale eenheid te moeten worden, bestuurlijk gezien. Scholen zullen bevoegdheden moeten afstaan in de tweede fase. Over dit doel is nog in het geheel geen politieke discussie gevoerd laat staan uitspraken gedaan.

«Er wordt gedacht aan een wettelijke invoering in twee fasen, waarvan de eerste fase loopt van 2002 tot 2005. De overgang van de eerste fase (o.a. REC-vorming, clusterindeling) naar de tweede fase zal worden gebaseerd op een evaluatie van de praktijkervaringen in de eerste fase» (memorie van toelichting, bladzijde 5), zo merken de leden van de D66-fractie op. In paragraaf 10 van de memorie van toelichting over de evaluatie en de tweede fase van de wetgeving komen essentiële vragen aan de orde als: Kan met behulp van de indicatiestelling de doelgroep rugzakleerlingen

goed worden afgebakend van de doelgroepen inzake WSNS en VMBO-zorgvoorzieningen? Is de criteriastelling uitgaande van huidige onderwijssoorten de meest adequate? Is de financiering adequaat voor opvang in regulier onderwijs? Is staffeling van het LGF-budget (naar zwaarte van handicap een verschillend bedrag) mogelijk en wenselijk? In de inleiding is al aangegeven dat de leden van de D66-fractie vinden dat deze vragen niet thuishoren in een evaluatie, maar veeleer beantwoord dienen te zijn voordat een wetsvoorstel LGF wordt aangenomen. Desalniettemin willen de leden weten wanneer de regering vindt dat de eerste fase zal moeten worden aangemerkt als niet geslaagd en welke weg zij dan wil bewandelen inzake de vervolgwetgeving.
Het streven is in de tweede fase onder andere te komen tot een gestaffeld budget. Betekent het loslaten van de onderwijssoorten dat dit alleen geldt in verband met de vaststelling van het leerlinggebonden budget?

In het licht van het grote belang dat zij hechten aan de zelfstandigheid van scholen, zien de leden van de SGP-fractie de tweede fase van de regeling inzake de leerlinggebonden financiering met zorg tegemoet. Hoewel er nog geen duidelijkheid is gegeven over de bestuurlijke vormgeving in die fase, blijkt onder meer uit de memorie van toelichting van het onderhavige wetsvoorstel dat het de bedoeling is dat uiteindelijk de regionale expertisecentra ook verantwoordelijk worden voor het geven van onderwijs. Dat is voor de leden van de SGP-fractie volstrekt onacceptabel. Zij hebben daarom met waardering kennis genomen van de kritische opmerkingen die de Raad van State daar nu reeds over maakt. In het licht van de te verwachten positie van de scholen in de tweede fase van de regeling inzake de leerlinggebonden financiering ervaren de genoemde leden de eerste fase van die regeling als een fuik. Alleen al om die reden hebben zij grote moeite om in te stemmen met de eerste fase. Derhalve zijn de leden van de SGP-fractie eerst goed in staat om over het onderhavige wetsvoorstel te oordelen als er duidelijkheid is over de bestuurlijke vormgeving in de tweede fase van de regeling inzake de leerlinggebonden financiering. Is de regering alsnog bereid om die duidelijkheid te geven?
De leden van de SGP-fractie vragen de regering om de Kamer te zijner tijd nader te informeren over het evaluatieprogramma betreffende de eerste fase van de regeling inzake de leerlinggebonden financiering. Welke invloed kunnen de resultaten van deze evaluatie hebben op de tweede fase van de regeling inzake de leerlinggebonden financiering? Op welke manier wordt daar bij de voorbereiding van de tweede fase in de komende jaren rekening mee gehouden?

9. Financiële hoofdlijnen

In aanvulling op vragen die bij andere hoofdstukken zijn gesteld, vragen de leden van de PvdA-fractie om een samenhangend overzicht van de gemiddelde kosten die zijn gemoeid met onderwijs aan leerlingen in het regulier basisonderwijs, afgezet tegen de gemiddelde kosten per leerling in het sbo en de verschillende schoolsoorten in het SO, evenzeer voor de schoolsoorten in het voortgezet regulier en speciaal onderwijs. De vraag heeft tot doel duidelijk te maken welke verschillen er zijn in de financiering per schoolsoort per leerling en welke deel van de totale kosten per leerling beschikbaar komt in de vorm van een vrij te besteden budget in de rugzak.
Onder welke post is de 5 miljoen gulden (€ 2 268 901) die als extra budget zijn gereserveerd voor de leerlinggebonden budgetten in het voortgezet onderwijs terug te vinden in de onderwijsbegroting?
Waarom doen leerlingen die met een LGF-budget deelnemen aan het regulier onderwijs een beroep op REA-voorzieningen? Waarom doen niet ook leerlingen die op een speciale school zitten een beroep op

REA-voorzieningen? Om welke voorzieningen gaat het? Hoe worden dergelijke voorzieningen nu voor speciale scholen gefinancierd?

Het is de leden van de CDA-fractie volstrekt onduidelijk welke de gevolgen voor de bekostiging van scholen zal zijn van de voorgestelde maatregelen. Al de voorgestelde AMvB's kunnen daar grote invloed op hebben en ook de wijzigingen die in de bekostigingsregeling optreden vanwege aanpassingen, harmonisering en herziening zijn allesbehalve helder gemaakt door de regering. Het is voor de CDA-fractie onmogelijk om op voorhand akkoord te gaan met maatregelen waarvan de uitwerking en de consequenties op onder meer het gebied van financiën nog dermate ondoorzichtig zijn.

Volgens de regering is de omvang van de rugzak vergelijkbaar met de som van de huidige regelingen voor aanvullende formatie en ambulante begeleiding, zo merken de leden van de D66-fractie op. Kan de vraag beantwoord worden waarom er inmiddels niet méér zit in de rugzak dan de som van de huidige regelingen? Het voorliggende wetsvoorstel is toch nauwelijks te rechtvaardigen als niet méér geboden wordt dan voorheen? Gaan alle extra middelen dan zitten in het optuigen van een nieuwe bureaucratische structuur?
In een brief van de staatssecretaris van 17 maart 2000 zijn de tot dan toe bekende gegevens opgenomen van aantallen leerlingen per schoolsoort (V)SO, aantal ambulant begeleide leerlingen, aantal geïndiceerde leerlingen en instroom- en uitstroomgegevens. Kan de regering deze overzichten aanvullen met de meest recente telgegevens. Kan tevens bij benadering aangegeven worden welk percentage van die leerlingen in het regulier onderwijs, respectievelijk PO en VO, terecht zal gaan komen?
Uit de tabel op bladzijde 24 van de memorie van toelichting blijkt hoeveel men vooralsnog in het beleidstraject LGF wil investeren. De regering schrijft daar dat «het geheel van structurele investeringen de voorwaarde schept voor een verantwoorde invoering van de in dit wetsvoorstel opgenomen vernieuwingen in het onderwijs aan gehandicapte leerlingen». Gezien de reacties uit het veld denkt niet iedereen daar zo over. Het gezamenlijk commentaar van de Besturenraad, VBKO en de Onderwijsbond CNV acht bovenop de reeds toegewezen f 50 miljoen (€ 22 689 010) een bedrag van f 100 miljoen (€ 45 378 021) noodzakelijk voor onder meer assistenten in de cluster 4 scholen, in het LZ, in het ZMLK en voor MG-functies. Verder zijn volgens hen voldoende middelen nodig voor de verdere uitbouw van de REC's en is men bezorgd over het vermoedelijk (lage) bekostigingsniveau van de nevenvestigingen. Deze leden zijn benieuwd hoe de bekostiging zoals die nu wordt voorgesteld concreet uitpakt in de praktijk. Hoe beoordeelt de regering de uitspraak van de Vosabb dat de vulling van de rugzak niet in verhouding staat tot de doelstellingen. Reguliere scholen ontvangen volgens Vosabb gemiddeld maar één ochtend formatietijd en één ochtend ambulante begeleiding. Klopt dit?
De Landelijke Vereniging Speciale Onderwijszorg heeft berekend dat de indicatiestelling globaal jaarlijks 40 miljoen gulden (€ 18 151 208) zal gaan kosten, exclusief de kosten van de landelijke toetsingscommissie. Er is echter slechts 20 miljoen gulden (€ 9 075 604) beschikbaar gesteld. Waar moet de andere helft van het bedrag vandaan komen? Vindt de regering dergelijke bedragen voor indicatiestelling nog wel acceptabel?
De leden van de D66-fractie vragen waarom niet gekozen is voor de mogelijkheid om tot «deeltijd rugzakken» over te gaan. Iets wat momenteel volgens Vosabb voor maar liefst 50% van de leerlingen in de reguliere setting realiteit is. Zij zijn slechts voor enkele dagen op een basisschool geïntegreerd. Moeten deze kinderen straks kiezen tussen voltijds integreren of helemaal niet?

Zijn er in het kader van de OCenW-begroting 2002 nog extra middelen te verwachten, zo ja op welke terreinen van het LGF-traject?
Het wetsvoorstel regelt dat het REC tot taak heeft de ouders indien zij dat wensen, te ondersteunen bij het zoeken van een reguliere school. Deze ondersteuning maakt deel uit van de ambulante begeleiding die vanuit het REC wordt verleend aan de reguliere school. De Commissie voor Indicatie geeft de ouders een advies over de te kiezen school voor regulier onderwijs. Het REC begeleidt de ouders bij de onderhandelingen over de plaatsing. Deze leden vragen zich af op welk budget de kosten voor het begeleiden van ouders drukt.
Wie de f 20 miljoen (€ 9 075 604)) (blz. 24) deelt door het aantal scholen binnen de WEC komt op een bedrag van ca. f 57 000,– (€ 25 865) per school, zo merken de leden van de D66-fractie op. Hiervoor dient de Cvl te worden ingericht, een REC de taken uit te voeren, zoals coördinatie van ambulante begeleiding en het overleg met de samenwerkingsverbanden. Hieruit dient crisis, observatie en preventieve ambulante begeleiding te worden bekostigd en men dient de expertise verder te ontwikkelen en te borgen binnen school- en binnen REC-verband. Is er voldoende duidelijkheid in hoeverre hier sprake is van een adequate bekostiging?
Wat moet worden verstaan onder de opmerking dat het beroep op de wet REA tussen SZW en OCenW wordt besproken? Zal dit consequenties hebben voor de vulling van de rugzak, zo vragen de leden van de D66-fractie.

Is de regering van mening dat er voldoende middelen beschikbaar zijn om de regeling leerlinggebonden financiering naar tevredenheid uit te voeren, zo vragen de leden van de SP-fractie.

Op bladzijde 23 van de toelichting staat dat de criteria voor indicatiestelling zodanig worden vastgesteld dat er sprake zal zijn van een beheersbare ontwikkeling in de aantallen geïndiceerde leerlingen. De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben moeite met deze opmerking. Zij lezen daarin dat de criteria aangescherpt zullen worden als er teveel leerlingen in aanmerking komen voor indicatie. Een beheersbare ontwikkeling van het aantal geïndiceerde leerlingen kan volgens deze leden niet het uitgangspunt zijn van de regeling inzake leerlinggebonden financiering. Bij deze regeling moet centraal staan dat leerlingen met een handicap de meest optimale manier van onderwijs ontvangen. Leerlingen die in aanmerking komen voor een indicatie moeten deze dan ook krijgen. Zij mogen niet buitengesloten worden omwille van een beheersbare ontwikkeling van het aantal indicaties. Volgens de leden van de fractie van de ChristenUnie mag er geen sprake van zijn dat gesleuteld wordt aan de criteria vanuit het motief de indicering in de hand te houden.
Uit de onderzoeken die ten aanzien van de indicatiestelling zijn gedaan, blijkt dat er een groep leerlingen is die op grond van de gehanteerde criteria niet voor leerlinggebonden financiering in aanmerking komt. Het ligt in de rede om te verwachten dat, als straks de wet van kracht, er nog steeds een groep is die geen indicatie zal krijgen. Een deel van deze niet geïndiceerde leerlingen zal naar verwachting in het zorgsysteem van WSNS terechtkomen. Zijn de zorgverbanden van WSNS daarop voorbereid en wordt hiermee rekening gehouden bij de vaststelling van de hoogte van het zorgbudget van deze verbanden? Overigens is het heel wel denkbaar dat een PCL van een zorgverband van mening is dat een niet-geïndiceerde leerling ook niet in aanmerking komt voor de zorg van het WSNS-samenwerkingsverband. De leden van de fractie van de ChristenUnie willen weten wat er dan ten aanzien van deze leerlingen moet worden ondernomen.

De leden van de SGP-fractie constateren dat de omvang van de rugzak in principe vergelijkbaar is met het totaal van de middelen voor aanvullende

formatie en ambulante begeleiding dat op dit moment voor het onderwijs aan gehandicapte leerlingen beschikbaar is. Aanvullend daarop heeft de regering voor onder meer de begroting 2002 extra middelen aangekondigd. Gaat het daarbij om middelen van structurele aard? De leden van de SGP-fractie verzoeken om over de omvang en de bestemming van deze middelen zo spoedig mogelijk te worden geïnformeerd. Naar het oordeel van deze leden zal de invoering van de eerste fase van de regelgeving inzake de leerlinggebonden financiering namelijk extra kosten met zich meebrengen. Daarbij valt te denken aan (1) het doorvoeren van aanpassingen in bijvoorbeeld de huisvesting van reguliere scholen, (2) de praktische en didactische scholing van leerkrachten ten bate van het onderwijs aan gehandicapte kinderen en (3) de relatieve verzwaring die zich ten gevolge van de scherpere indicatiestelling en de ruimere keuzevrijheid van ouders naar verwachting in het speciaal onderwijs zal gaan voordoen. Hoe staat het met de ontwikkelingen op de hierboven genoemde punten, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

10. Overig

In het wetsvoorstel is geen artikel opgenomen waarin nader ingegaan wordt op de bijzondere positie van de Epilepsiescholen, zo merken de leden van de VVD-fractie op. Wat is hier de reden van? Is de regering voornemens alsnog de bijzondere positie van Epilepsiescholen in de wet uit te werken?

Geregeld krijgen de leden van de fractie van D66 brieven van ouders van kinderen met dyslexie. Zij geven aan dat er in het reguliere onderwijs te weinig tijd, aandacht en kennis is van deze handicap om hun kind afdoende te helpen. Het gaat dan zowel om basis- als om voortgezet onderwijs. De leden vragen zich af of leerlinggebonden financiering een middel zou kunnen zijn om deze kinderen te helpen. Het komt de leden te vaak voor dat ouders bij gebrek aan andere mogelijkheden veelal zelf maar betalen voor onderzoeken en speciale ondersteuning, terwijl dit toch eigenlijk ergens vergoed zou moeten worden. Een andere «oplossing» die de leden afkeuren is om alle kinderen met dyslexie ongeschikt te verklaren voor een bepaald niveau van onderwijs, zoals op te maken valt uit de brief van de staatssecretaris aan de Kamer van 13 juni 2001. Kan de staatssecretaris aangeven via welke weg deze leerlingen volgens haar het beste geholpen kunnen gaan worden in de toekomst?
In paragraaf 2.5 van de memorie van toelichting gaat het over behoud van regio-overstijgende expertise. De leden van de fractie van D66 willen in dat kader vragen hoe omgegaan zal gaan worden met de specifieke taak en bekostigingswijze van de scholen voor leerlingen met epiliepsie?

In hoeverre worden maatregelen genomen tegen overbelasting van leerkrachten in het regulier onderwijs, zo vragen de leden van de SP-fractie.

De leden van de fractie van de ChristenUnie maken zich zorgen over de toerusting van de reguliere scholen om aan kinderen met een handicap onderwijs te verzorgen. Onder andere de Raad van State heeft in haar advies er op gewezen dat de invoering van de rugzak kan leiden tot overbelasting van het regulier onderwijs. Van leerkrachten die in hun groep of klas onderwijs moeten verzorgen aan leerlingen met een handicap worden extra inspanningen gevraagd. Dat vereist bijzondere vaardigheden en kennis. Beschikken docenten in het regulier onderwijs hier in voldoende mate over? Wat is de laatste jaren in het onderwijsveld aan scholing van docenten gedaan ter voorbereiding op de invoering van het rugzakje?
Uit financiële cijfers die de staatssecretaris eerder dit jaar presenteerde, blijkt dat scholen gemiddeld één ochtend per week formatie voor begelei-

ding kunnen inzetten. Daarnaast kunnen zij gemiddeld rekenen op een zelfde hoeveelheid tijd aan ambulante begeleiding vanuit het speciaal onderwijs. De leden van de fractie van de ChristenUnie betwijfelen of scholen het hiermee redden. De Besturenraad wijst in haar commentaar op de situatie in bepaalde delen van Canada. Daaruit blijkt dat een aanzienlijke hoeveelheid menskracht ingezet wordt voor de begeleiding van kinderen met een handicap in het reguliere onderwijs. De twee ochtenden die Nederlandse scholen straks kunnen vrijmaken aan begeleiding van deze kinderen steken hier nogal schril bij af. Genoemde leden willen van de regering weten of scholen over voldoende middelen en formatie beschikken om goed onderwijs te verzorgen aan leerlingen met een handicap.
In het overleg met de Kamer, 11 april jl., heeft de staatssecretaris gezegd dat kinderen in cluster 4 vaker in het speciaal onderwijs zullen terechtkomen dan het geval zal zijn bij de andere clusters. Dat betekent dat voor de scholen in cluster 4 extra personeelsformatie zal moeten worden ingezet. De staatssecretaris heeft tijdens het overleg toegezegd binnen het kabinet aandacht te vragen voor de hiervoor noodzakelijke financiële middelen. De leden van de fractie van de ChristenUnie willen vernemen wat het kabinet in deze besloten heeft?

De leden van de SGP-fractie vragen waarom de huidige praktijk ten aanzien van de toelatingsleeftijd voor het dovenonderwijs (2,5 jaar) niet in het wetsvoorstel is overgenomen en dringen erop aan om dat alsnog te doen.

B. Artikelsgewijs

Artikel 1 onder A (art. 1 WEC)

Waarom is het REC niet opgenomen in de begripsbepalingen, zo vragen de leden van de D66-fractie.

Artikel I onder B (art. 2 WEC)

Waarom wordt in lid 5 niet ook de letter d. opgenomen, zo vragen de leden van de D66-fractie op. Ook daar kan een meervoudige handicap van toepassing zijn (bijvoorbeeld «zmolkers» (combinatie gedragsproblematiek en verstandelijke handicap, waarbij de gedragsproblematiek domineert) of lichamelijke functiebeperking met zware gedragsproblematiek).

Artikel I onder C (art. 4 WEC)

Het advies van een Cvl wordt beperkt tot cluster 4, waarom zou dit niet ook voor de clusters 2 en 3 kunnen gelden, te denken valt aan bepaalde specialisaties op bepaalde scholen, zo vragen de leden van de D66-fractie.

Is het mogelijk om het leerlingenvervoer voor alle clusters te organiseren zoals het voor de cluster-4 scholen is geregeld, zo vragen de leden van de SP-fractie.

De leden van de SGP-fractie vragen of de voorgestelde wijziging van de wet inzake het leerlingenvervoer feitelijk impliceert dat de huidige regeling ten aanzien van het leerlingenvervoer blijft gehandhaafd. Als dat niet het geval is, vragen de genoemde leden welke feitelijke veranderingen er precies ten opzichte van de huidige regeling zullen optreden.

Artikel 6 WEC

De leden van de D66-fractie vragen of hier niet ook het REC moet worden opgenomen.

Artikel I onder E (art. 8a WEC)

Waarom wordt in dit artikel 8, derde lid onder b de term «overgeplaatst» gebruikt terwijl hier terugplaatsing is bedoeld? Is de conclusie juist dat artikel 117 alleen de extra formatie regelt voor preventieve ambulante begeleiding en terugplaatsingbegeleiding, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Artikel 11 WEC

Heeft hier afstemming plaatsgevonden met de WPO (voorgenomen wijzigingen) en de WVO, zo vragen de leden van de D66-fractie. Waarom wordt er geen splitsing in leeftijd (en aantal uren) gemaakt tussen SO en VSO? (zie bijvoorbeeld ook het onderscheid in de artikelen 13 en 14.)

Artikel I onder G, H en I (art. 13, 14 en 16 WEC).

Waarom is niet gekozen voor de formulering van kennisgebieden, precies zoals in artikel 9 WPO? Voor het ZMLK-onderwijs is het bieden van lessen in Nederlandse taal en rekenen en wiskunde niet voorgeschreven. Zal voortaan de opsomming gelden voor het ZMLK-onderwijs zoals die nu luidt in artikel 9 WPO? Zal taal- en rekenonderwijs op niveau voortaan wel verplicht zijn in het ZMLK-onderwijs? Zo nee, waarom niet? Waarom worden de kerndoelen voor het (V)SO niet in de wet zelf opgenomen maar per AMvB geregeld? Welke afwijkingsmogelijkheden zijn denkbaar op grond van het voorgestelde artikel 16, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Waarom wordt er bij de wettelijke introductie van kerndoelen in het speciaal onderwijs niet conform het vijfde lid van artikel 9 van de Wet op het primair onderwijs een voorhangprocedure vastgesteld, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

Artikel 19 WEC

Moet hier niet ook het REC worden opgevoerd of hoeft daar geen kwaliteitsbeleid plaats te vinden, zo vragen de leden van de D66-fractie.

Artikel 21 WEC

Is het niet logisch dat in het schoolplan ook wordt opgenomen hoe het schoolplan is afgestemd met de REC-activiteiten, zo vragen de leden van de D66-fractie.
Tot nu toe is via ministeriële regelingen (faciliteringsregelingen) steeds gestimuleerd dat REC's i.o. een ontwikkelingsplan indienen. In het wetsvoorstel komt dit op geen enkele wijze terug, waarom niet? (zie ook art. 27)

Artikel I onder K en L (art. 24 en 25 WEC)

De leden van de SGP-fractie geven de regering in overweging om symbiose ook mogelijk te maken voor oudere leerlingen uit het speciaal onderwijs. In de praktijk blijkt daar behoefte aan te bestaan. De genoemde leden zien niet in wat zich er tegen verzet om daar binnen zekere grenzen aan tegemoet te komen. Deelt de regering hun mening?

Artikel I onder N (art. 28b WEC)

Ten aanzien van artikel 28b hebben de leden van de D66-fractie de volgende vragen.
Lid 1 Aan welke bijzondere omstandigheden wordt hier gedacht?
Lid 2 Wat gebeurt er als door gemeentelijke herindelingen het aangesloten gebied niet meer van toepassing is?
Lid 4 Moet er niet iets geregeld worden over de wijziging van een REC. In de WPO/WVO is dat wel geregeld bij de samenwerkingsverbanden.
Lid 6 Op welke wijze vindt de facilitering van dit overleg plaats, zeker gezien de uitvoeringslasten voor bijvoorbeeld cluster 2 (grote regio's)?
Lid 7 Op welke wijze worden REC's hiervoor bekostigd?
Lid 8 Op welke wijze worden REC's bekostigd voor de instandhouding van deze commissie?

Het zesde lid van artikel 28b geeft REC's de mogelijkheid meer taken op zich te nemen dan daar de opgesomde. Dit kan betekenen dat een REC onderwijsinhoudelijke activiteiten gaat ontplooien. Is dat ook de bedoeling van dit zesde lid? Zo ja, dan willen de leden van de fractie van de ChristenUnie weten hoe het verrichten van onderwijsinhoudelijke taken zich verhoudt tot de vrijheid van onderwijs die aan de bevoegde gezagen van de aan een REC deelnemende scholen toekomt?
Een bevoegd gezagsorgaan kan een onoverbrugbaar verschil van mening krijgen met de andere bij het REC aangesloten bevoegde gezagsorganen. De leden van de fractie van de ChristenUnie willen weten op welke wijze zo'n verschil van mening opgelost kan worden. Moeten daartoe geen bepalingen in de wet opgenomen worden?
De leden van de fractie van de ChristenUnie vinden het van belang dat de commissie voor indicatiestelling haar werkzaamheden in onafhankelijkheid verricht. Over de verhouding van de commissie voor indicatiestelling tot de andere organen binnen een REC zijn geen bepalingen in het wetsvoorstel opgenomen. Genoemde leden zijn bevreesd dat vanwege het ontbreken van deze formele bepalingen de onafhankelijkheid van deze commissie in gevaar komt. Moeten er daarom in de wet niet meer waarborgen worden opgenomen die de onafhankelijkheid van de commissie van indicatiestelling garanderen?

In het eerste lid van sub b van artikel 28 WEC wordt geregeld dat de minister in bijzondere omstandigheden een incompleet regionaal expertisecentrum kan toestaan. Biedt deze formulering in het uiterste geval ruimte voor een landelijk denominatief expertisecentrum, zo vragen de leden van de SGP-fractie?
De leden van de SGP-fractie constateren dat in het vierde lid van sub b van het onderhavige artikel wordt geregeld dat regionale expertisecentra geen scholen uit hun voedingsgebied van deelname mogen uitsluiten. De genoemde leden vragen zich af wat er gebeurt als de aangesloten scholen het binnen een regionaal expertisecentrum over een bepaald onderwerp niet eens kunnen worden. Kan het verschil van mening dan worden voorgelegd aan een geschillencommissie? Hoe wordt in zulke omstandigheden omgegaan met de zelfstandigheid van scholen? De leden van de SGP-fractie ontvangen graag een nadere beschouwing van de regering over dit punt.
De leden van de SGP-fractie zijn van mening dat de tekst van het onderhavige wetsartikel niet een zodanig rigide uitwerking mag hebben dat daardoor een inhoudelijk gemotiveerde plaatsing op een bepaalde school om formele redenen niet mogelijk is. Tevens mag de wet er naar hun mening niet toe leiden dat eerder door scholen verworven omvangrijke expertise zou moeten worden afgestoten. Deelt de regering deze standpunten en past dat naar haar oordeel binnen het kader van de voorgestelde wettekst?

Artikel I onder N (artikel 28c WEC)

In het negende lid wordt bepaald dat de commissie voor indicatiestelling ouders adviseert over de te kiezen school binnen het gebied van het regionaal expertisecentrum, zo merken de leden van de PvdA-fractie op. Is dat in de regel de dichtstbijzijnde school? Is dat advies bindend voor ouders respectievelijk voor de scholen binnen een REC? Hoe is de procedure indien een school of ouders het advies niet willen volgen?

Ten aanzien van lid 9 van dit artikel vragen de leden van de D66-fractie waarom dit advies niet ook van toepassing wordt verklaard voor de andere clusters.

Artikel I onder N (artikel 28e WEC)

Een besluit over toelating van een leerling door een commissie voor indicatiestelling kan niet worden herroepen door de LCTI, ook niet na dat een aanwijzing aan de commissie is gegeven. Is dat niet een te absolute vrijwaring van gevolgen bij op ruime schaal verkeerd toegepaste criteria door de commissie, zo vragen de leden van de PvdA-fractie. Zullen de gevolgen in individuele gevallen blijken bij herindicatie. Waarom worden in het achtste lid zulke lange termijnen van verslaglegging over doelmatigheid en doeltreffendheid aan de Staten-Generaal gehanteerd: een eerste verslag kan na vijf jaar worden verwacht en volgende om de vier jaar. Waarom wordt, zeker gezien de ruime afwijkingsmogelijkheid door de commissies van indicatiestelling, niet elk jaar gerapporteerd over het toezicht door het LCTI?

Artikel 29 WEC

Dient er, als er personeel aan een REC is aangesteld, geen formatie te worden toegekend voor een directiefunctie, zo vragen de leden van de D66-fractie. Bij wie berust anders, onder verantwoordelijkheid van de rechtspersoon, de leiding van het REC? Zie bijvoorbeeld ook het van toepassing verklaren van art. 32 in lid 10 van art. 28b.

Artikel I onder O (art. 39 WEC)

In de toelichting op het wetsvoorstel wordt ten aanzien van de toelating van kinderen jonger dan 4 jaar geconstateerd dat dit voor de scholen in cluster 2 een zeer gewenste situatie is, kijkend naar de aard van de handicap. Toch wordt de toelatingsleeftijd uniform op 4 jaar gesteld, met een uitzonderingsoptie via AMvB voor bepaalde schoolsoorten. Kan de regering aangeven wat de reden is voor vastleggen van de toelatingsleeftijd op 4 jaar, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

Waarom is er voor gekozen de toelating voor kinderen onder de 4 jaar slechts indirect te regelen, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Is het juist voor deze kwetsbare groep kinderen niet een goede zaak dat zij, indien de ouders dit wensen, zo vroeg mogelijk onderwijs krijgen. Zeker als gekeken wordt naar de forse inzet, ook financieel, op voor- en vroegschoolse educatie is de insteek die de regering voor deze kinderen kiest erg mager. Zeker voor cluster 2-kinderen dient vervroegde toelating in de wet opgenomen te zijn. Maar ook voor andere groepen zou het wenselijk zijn deze mogelijkheid voor het speciaal onderwijs in de wet op te nemen. Wat zouden daarvan de finaciële consequenties zijn?

De leden van de D66-fractie vinden het zorgwekkend dat de toelatingsleeftijd voor alle clusters in dit wetsvoorstel op vier jaar wordt gesteld. De huidige leeftijdsgrens voor cluster twee is tweeënhalf jaar. De toelatings-

leeftijd in veel van de huidige schoolsoorten is thans op drie jaar gesteld. De leden van de fractie delen het standpunt van het Platform 2/3 dat vroegtijdige onderkenning, behandeling en begeleiding van jonge leerlingen met ernstige beperkingen in veel situaties de basis legt voor een beter ontwikkelingsperspectief. Welke argumenten waren er ooit voor de huidige toelatingsleeftijden en op basis van welke argumenten wordt er in dit wetsvoorstel van afgeweken?
Het blijft onduidelijk waarom zeker voor bijvoorbeeld cluster 2 de toelatingsleeftijd op 4 jaar wordt gesteld, het blijft al helemaal onduidelijk wat er gebeurt als de formatie niet meer beschikbaar is, zo merken de leden van de D66-fractie op.
Hoe kan worden gesteld dat de omvang van leerlingen jonger dan 4 jaar redelijk stabiel is, zo vragen de leden van de D66-fractie.

Artikel I onder Q (art 40b WEC)

Beoogt het tweede lid de commissie van begeleiding de bevoegdheid toe te kennen te adviseren over plaatsing van een geïndiceerde leerling in het regulier onderwijs of gaat het om terugplaatsing in gevallen waarin niet (meer) wordt voldaan aan indicatiecriteria, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.
Waarom is niet de reguliere school verantwoordelijk voor opstellen, uitvoeren en evalueren van het handelingsplan indien de ouders kiezen voor een reguliere school? De reguliere school zal zich bij die taak immers laten bijstaan door deskundigen?

Hoe vindt de bekostiging van de commissie van begeleiding (CvB) plaats? Waarom wordt niet verwezen naar de artikelen 40a WPO en 26 WVO in lid 2?
In de bekostiging (verwijzing naar een AMvB is hier dus gewenst) dient daar eveneens rekening mee te worden gehouden. Het kan toch niet zo zijn dat de ondersteuning van de CvB ook uit de vergoeding ambulante begeleiding die onderdeel uitmaakt van de LGF moet worden bekostigd, zo vragen de leden van de D66-fractie.

Artikel I onder S (art. 41a WEC)

Wat wordt bedoeld met «in overeenstemming», zo vragen de leden van de D66-fractie. Wat gebeurt er als de overeenstemming niet tot stand komt, is dit een grond tot verwijdering? Ontstaat hier niet een gevaar tot juridisering? Waarom niet gekozen voor «in overleg»?
Ten aanzien van lid 3 vragen deze leden of de evaluatie niet vaker moet plaatsvinden of bijvoorbeeld minimaal 1x per jaar.

Artikel 61 WEC

De leden van de D66-fractie vragen of de termijnen niet moeten sporen met die uit art. 40 lid 8.

Artikel I onder Z (art. 76a WEC)

Waarom kan het REC pas een plan indienen als alle bevoegde gezagen hebben ingestemd, terwijl bij de aangrenzende REC's wel het REC kan besluiten (lid 3), zo vragen de leden van de D66-fractie.
Moet er geen geschillenregeling worden getroffen, vergelijk de geschillenregeling in het kader van WSNS (art. 22 WPO), voor zowel geschillen binnen het REC als met aanpalende REC's?
Lid 5 Een nevenvestiging wordt gezien als een aantal lokalen, moet in de bekostiging geen rekening gehouden worden met nevenruimtes, moet de

nevenvestiging niet opgenomen worden in artikel 111 en 115, zo vragen deze leden.

Wanneer het bevoegd gezag van een school een nevenvestiging wil openen dan is zij volgens het tweede lid van artikel 76a WEC afhankelijk van de instemming van het REC om in een daartoe strekkend plan te worden opgenomen. Uit het derde lid van dit artikel blijkt, dat de opname in dit plan verder afhankelijk is van de overeenstemming tussen het REC en de andere in het REC deelnemende bevoegde gezagsorganen, de aangrenzende REC's en de gemeente waar de nevenvestiging wordt gevestigd. De leden van de ChristenUnie constateren dat een bevoegd gezag voor de oprichting van een nevenvestiging wel heel erg afhankelijk wordt van de instemming van anderen. Deze leden willen weten hoe de bepalingen in het tweede en derde lid van artikel 76a zich verdragen met de vrijheid van stichting en richting. Verder willen genoemde leden weten wat een bevoegd gezag kan doen wanneer het REC haar verzoek om opname in het plan niet honoreert of wanneer de in het derde lid van artikel 76a vereiste overeenstemming niet wordt bereikt.
De hoogte van de bekostiging van een nevenvestiging wordt alleen bepaald aan de hand van de leerlingen die deze vestiging bezoeken. Er zal geen aanvullende bekostiging komen op grond van het feit dat het om een aparte vestiging gaat. De leden van de fractie van de ChristenUnie vinden de voorgestelde bekostiging onvoldoende. Zij verwachten dat scholen vanwege de ontoereikende financiële middelen niet tot het oprichten van nevenvestigingen zullen overgaan. Genoemde leden vinden evenwel dat de scholen niet vanwege financiële redenen gefrustreerd mogen worden een nevenvestiging op te richten. Naar hun mening rust op de regering de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een adequate bekostiging van dit soort vestigingen.

De leden van de SGP-fractie veronderstellen dat het opstellen van een zogeheten «Plan regionaal expertisecentrum voor nevenvestigingen en verbrede toelating» veel overleg zal vergen en zodoende gemakkelijk conflicten kan oproepen. Zij vragen daarom of er op dit punt geen geschillenregeling nodig is, zowel voor geschillen binnen de regionale expertisecentra als met de aanpalende regionale expertisecentra.

Artikel II onder E (art. 23 WPO)

Als een kind niet LGF-geïndiceerd wordt is het WSNS-verband verantwoordelijk voor de opvang. Daartoe wordt met wijziging van artikel 23 van de WPO bepaald dat een PCL een leerling niet mag weigeren op grond van het niet voldoen aan indicatiecriteria voor (V)SO. De leden van de VVD-fractie vragen wat de reden hiervan is, dit wordt namelijk niet duidelijk gemaakt in de memorie van toelichting.

Artikel II onder I (art. 63 WPO)

Spoort de termijn genoemd in dit artikel met de termijnen die gelden voor het bevoegd gezag van het openbaar onderwijs, zo vragen de leden van de D66-fractie.

Artikel II, onder J, artikel III onder D (art. 70a WPO en art. 77a WVO)

Het is de bedoeling de verplichte herbesteding af te bouwen. Waarom is die bedoeling niet in de wet opgenomen in de vorm van een overgangsbepaling, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Ten aanzien van artikel 70a WPO hebben de leden van de D66-fractie de volgende vragen.
Lid 2, waarom wordt er met fre's gewerkt en niet alles in een geldbedrag?
Lid 3, als bijvoorbeeld een leerling verhuist op 1 november moet de andere basisschool dus wachten tot 1 augustus van het jaar daarop volgend, kan dit niet anders geregeld? Een andere basisschool is toch anders niet in staat de leerling toe te laten?
Lid 5, moet hierbij niet worden opgenomen dat de middelen ook naar een REC kunnen gaan?

Is de regering bereid om het budget voor de leerling die overstapt naar een andere school direct mee over te hevelen in plaats van aan het eind van het jaar, zo vragen de leden van de SP-fractie.

Artikel 10g WVO

Toelating tot praktijkonderwijs of leerweg ondersteunend onderwijs is mogelijk na een positieve beschikking van een Regionale Verwijzingscommissie. Moet hiervoor niet een analoge regeling getroffen worden als bij art. 23 WPO, zo vragen de leden van de D66-fractie.

Artikel IV

In dit artikel wordt bepaald dat een reguliere school toegekende extra formatie houdt voor een gehandicapte leerling uitsluitend voor het schooljaar 2002–2003, zo merken de leden van de PvdA-fractie op. Waarom houdt de school de extra formatie niet zolang de leerling is ingeschreven en de nog vast te stellen periode voor herindicatie niet is doorlopen? Als voor bijvoorbeeld leerlingen met ZMLK-indicatie een herindicatieperiode geldt van bijvoorbeeld drie jaar, kan de toegekende extra formatie op grond van de huidige regeling toch zeker drie jaar voortduren?

Artikel VII

Hoeveel scholen of afdelingen met daarbij vermelding van totaal aantal MG-leerlingen, zullen te maken krijgen met hier bedoelde overgangsregeling en minder formatie ontvangen, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Artikel VIII

De leden van de SGP-fractie constateren dat de regeling inzake de omzetting van afdelingen voor zeer moeilijk lerende kinderen nadrukkelijk een kan-bepaling is. Naar aanleiding daarvan vragen zij op grond waarvan de minister over de bedoelde omzettingen een beslissing zal nemen. De genoemde leden zijn van mening dat scholen die aan de bij wet gestelde voorwaarden voldoen in principe recht moeten hebben op omzetting. Is de regering die mening ook toegedaan en verdient het geen overweging om dat dan nadrukkelijker in de wet vast te leggen?

Artikel IX

Is de formatiegarantie op het niveau van het REC onbeperkt in aantal jaren. Zo ja, betekent dit dat een garantie wordt gegeven op het huidige formatieniveau, ongeacht de ontwikkeling van aantallen geïndiceerde leerlingen voor het (V)SO, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Hoe verhoudt zich het hier gestelde tot artikel 34 lid 2?

Is op de formatie ook de formatie van artikel 117, 6e, 7e en 9e lid van toepassing?
Hoe wordt rekening gehouden met de verschillende functies, met name onderwijsgevend personeel en onderwijsondersteunend personeel, zo vragen de leden van de D66-fractie.
Wat wordt verstaan onder «coördineert»?

Artikel XI

Welke bijzondere gevallen zijn denkbaar die vereisen dat zelfs de totstandkoming van een AMvB nog te langzaam is, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Artikel XII

Welke paragraaf uit de memorie van toelichting wordt hier bedoeld, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

De voorzitter van de commissie,
Van der Hoeven

De griffier voor dit verslag,
Bregman